

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
30. oktobra,
1997,
31. številka

pén

*... v géžici
naj merjén!*

Foto:
Nataša JUHNOV

V mrazu komarji ne pikajo. Morda pa vas bo piknil naslednji Pén – 27. novembra!

NAJ... SMEH '97

ANA Z MARIJO, NE PA ANAMARIJA

Ko ju takole opazuješ, dami objeti, si ne moreš kaj, da ne bi pomislil, da sta eno – in tako bi bili ANA ŠINKO iz Melinca (v rokah drži marelo) in MARIJA TKALEC iz Gomilice (v rokah drži marelo malo višje) ANAMARIJA ŠINTKALEC (ali TKASINKO) kandidatki za NAJ... SMEH '97. Vaše fotopredloge pa lahko še naprej pošiljate na PEN, Ulica arhitekta Novaka 13, MS. H.L!
foto: jog

PEN!

26.9.1997
Hele

Najprej lep pozdrav od 13. letne učenke. Moje ime je Janja in pišem se Laučič, doma sem v Meleh. Obiskujem B.C. Maxted o.s. Gornja Radgana. Ta slika, ki vam jo pošiljam je nastala na našem radnjem izletu v tej omenjeni v Benetkah. Narkiki sem jaz z mojim klobukom, ki sem si ga kupila v Benetkah. Moram pripomniti, da smo se imeli full cool. Moja največja želja je postati TV-voditeljica, najraje bi vodila kakšno glasbeno show. Jo ali pa tudi kaj drugega. Obiskujem gimnazij. Bada imam tudi prijateljice, zato v naprej uokvirjam na študij prijateljice bada se smejem in zelo zelo zelo rada plešem. Prosim vas, da mi sliko pošljete najraj saj je lep spomin na mladost. Še enkrat lep pozdrav, vaša malica Janja Laučič

PRISPEVEK K OBČESLOVENSKEI SPRAVI

ŽLOVIK BI MOGEL METI
TELKO PAMETI KA BITISTO MORO
KAVNIEN VRE DOL
DRŽAVU PA NEBI BILO
TEUKOMENOVOL
MAGARÉ

ANDREJ GERENČER POSTAL S. P.!

Pota življenja so nepredvidljiva. Kdo bi si na primer mislil, da bo eden najuspešnejših kandidatov na volitvah vseh časov (časi pa niso kdovekako stari) gospod ANDREJ GERENČER po županovanju v Soboti in (kratkotrajnem) podpredsednikovanju slovenskemu parlamentu sklenil prekiniti uspešno politično kariero in se posvetiti svoji prvi, gotovo tudi mladostni ljubezni – žaganju drv in lesenih odpadkov (gre za ostanke od mizarske in lesnopredelovalne proizvodnje). Dokaz, da je politično še vedno dovolj moder, je dejstvo, da se je za svoj žagarski s. p. odločil na dvojezičnem območju, kjer je še vedno dovolj lesa, poleg tega pa je trg nedvomno širši (večji) kot na enojezičnem. juza

Žiga žaga čez dva praga

NK POTROŠNIK, BELTINCI

Vseslovenskega gasilca ERNESTA EÖRYA prosijo za pomoč (od leve): JOŽE JAKOB, pomočnik tehničnega vodje kluba, JOŽE HORVAT, direktor, JANEZ BREZNIK, član upravnega odbora, in MARJAN MAUČEC, predsednik. Do sklepa redakcije nam ni uspelo zvedeti, koliko gasilcev, ki obvladajo žogobrc (po Sloveniji jih je v poklicnih in ljubiteljskih brigadah bojda vsaj toliko kot v prvi ligi), jim je obljubil Eöry, šušlja pa se o treh napadalcih, enem igralcu za zvezo in dveh branilcih. Pri tem je pomembno, da gasilci nogometaši ne bodo dražji od povprečja v deželi, ob tem pa bodo še naprej ostali zvesti svoji osnovni dejavnosti – gašenju.

NA POMOČ!

Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal!

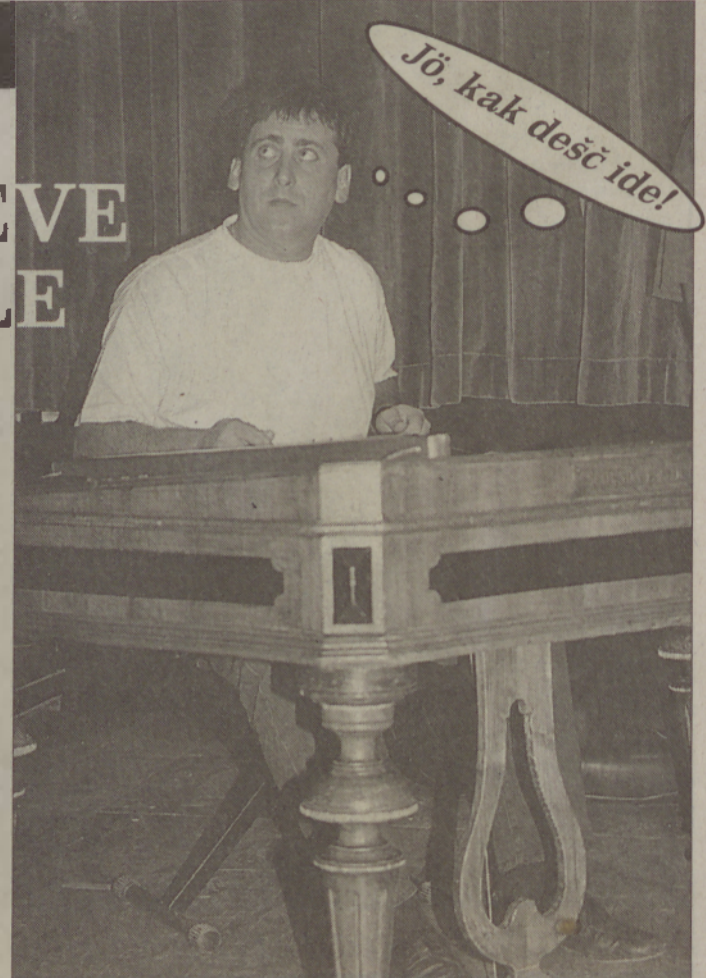

DEŽUJE (NA) ANDYJEVE CIMBALE

»Le kako je mogoče, da kaplja in curlja skozi streho in prav na strune mojih cimbal!« se zaskrbлено ozira v višave ANDREJ SOBOČAN - ANDY iz Marko bande. Priljubljen instrument je namreč nenadoma čudno in neubrano zazvenel.

»Že vlažni dnevi sami po sebi slabo vplivajo na nežne strune, kaj šele dodatna vlaga,« se pridruža cimbalist, »tako da bom na naslednji nastop prinesel marelo – če le dobim primernega sponzorja za nakup!«

Lipen

Jö, kak dešč ide!

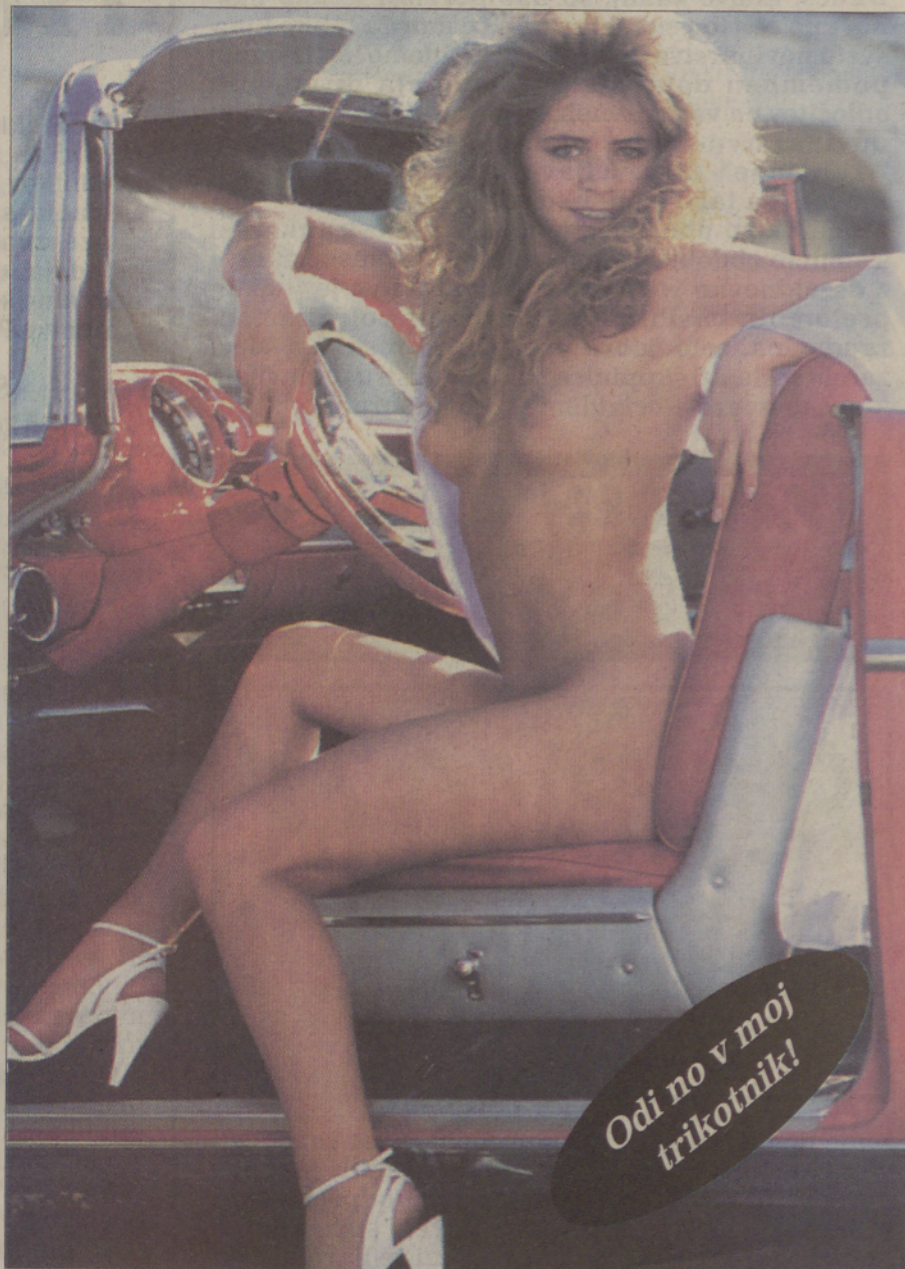
GAJBA NAMESTO PENA

ALEKSANDRA BENČAK - GAJBA, 24-letna absolventka književnosti in nemščine, ki jo že nekaj časa lahko spremljamo kot reporterko Kanala 10 iz MS, je pred kratkim začela sodelovati v (pretežno) mladinski oddaji Gajba. Nekaj podobnega pa je tudi naziv novega, tako imenovanega drugega sporeda na POP TV. Zatorej je kar lepo, da se vrla Aleksandrica opira na gajbo jabolk - le da ji ta ne bi bila kisla ...
Lipen

MALO GOSPODARSTVO V SOBOŠKI OBČINI SE LEPO RAZVIJA

V redakcijo Pentute je ondan vstopila prelestna GWENDOLINA K., 24 let, (psevdonim objavljamo zaradi diskretnosti, saj je doma iz manjšega kraja v regiji in bi ji lahko objava resničnega imena in priimka povzročila težave pri nadaljnji poklicni poti) in rekla (pravzaprav prebrala, saj je imela besedilo napisano na listku): »Zvedela sem, da bo po sklepu 32. seje Mestnega sveta Mestne občine Murska Sobota v trikotniku med Tišinsko in Kroško ulico ter razbremenilnim kanalom nastala

DELOVNE ZMAGE

prava avtomobilska cona - na enem kraku je podjetje, kjer zakrpajo vsako počeno gumo, pa Agroservis, avtosalon Renault, še ena avtotrgovina Posedi, gradijo trgovci z avti (in novci) Meškovi, načrtujejo pa bencinski servis. Zato vas prosim, da mi pomagate pri ekonomski propagandi, saj bi rada v tem trikotniku tudi s svojim (trikotnikom) prispevala k razcvetu prekmursko-prleškega podjetništva, da ne govorim o malem gospodarstvu! Lipen

BRIGITA BUKOVEC (BREZ OVIR) V SOBOTI

Včasih je bil BB sinonim za francosko igralko, razvpito seksbombo Brigitte Bardot. Ampak včasih je včasih, danes pa danes. BB je za vsakega Slovenca srebrna olimpijska medalja iz kokakolne Atlante, kjer je bila tekačica na 110 metrov z ovirami BRIGITA BUKOVEC za las druga (lahko bi bila prva).

Nedavno je BB pred Murino trgovino opazovala modno revijo (uganite, katere fashion-design-fabrike) in se navdušila za nekatera oblačila. Menda je izjavila, da ji je všeč, da je v Murinih izdelkih bistveno več tkanine, kot je ima na sebi takrat, ko je na atletski stezi. Pri opazovanju modne revije ji je pomagal njen prijatelj GABER ŠTRAUS. Druga polovica fotografije sta direktor soboškega Triglavu RUDI CIPOT (roki ima v žepih) in njegov uslužbenec, sicer občasni nogometaš in nekdanji ljubljčan, MIRSAD GRANOV (eno roko ima na vozičku).

PENTUTE USPEŠNO VOHUNILE V LJUBLJANI

Še pomnite, (ki ste bili nekoč) tovariši? CIRIL PUCKO, državnozborni poslanec iz Turnišča, je spisal slovensko zgodovino. S svojim glasom (poslanskim, ne pevskim) je omogočil Sloveniji, da gre svojo pot (naprej ali nazaj, to je zdaj vprašanje). V pomanjkanju predsedniških kandidatov (do sklepa redakcije Pentute smo neuradno zvedeli, da je še 1.298 Slovenk in Slovencev, ki so polnoletni in opravilno sposobni, pa NE želijo kandidati za šefa države) se je vrli ljubljanski grafitovec spomnil prav Pucka. Na zid zgradbe, kjer so prostori slovenskih krščanskih demokratov, je pošprical napis, ki ga vidite. Naj živi demokracija! foto: MAB

Več je pa predsednik, ne precedentnik!

FESTIVAL PIVA ali PREKMURSKO- BAVARSKO PRIJATELJSTVO

von links

Obin Bürgermeister Peter Schmitt
Brauerei Direktor Hans Lang
SPD - Fraktionsvorsitzender
SPD - Chef IN Achim Werner
Bayrisches Landesstaatssekretär
Heinmann Rejnsterger
Anton Slavic

Liter na liter palača.

Schlusstein (Leser)

KOMpenTAR

Novinarjem so nekoč v žargonu rekli sedma sila. Danes, kdove zakaj, so nas povišali v tako imenovano četrto vejo oblasti. In če morda lahko kje v svetu novinarstvo dejansko ocenjujemo kot izjemno pomemben dejavnik sprejemanja družbenih odločitev na vseh ravneh, se bojim, da slovenskemu novinarstvu vsaj v obdobju tako imenovane "tranzicije" take veljave ne kaže pripisovati. Razlogi za tako trditve so zelo preprosti.

Imeli smo obdobje prehoda na večstrankarski sistem in obdobje osamosvajanja slovenske države z desetdnevno vojno vred. Novinarstvo je v tistih prelomnih časih, upam da bo to potrdila tudi zgodovina, zelo dobro preneslo novosti. Ko so se začele sestajati skupinice, ki so po vrsti ustanovljale kmečko zvezo, socialdemokratsko stranko, zdru-

IZGUBLJENA PRILOŽNOST

ženje novih strank z imenom Demos, so se morali komentatorji najuglednejših slovenskih medijev opredeliti. Imeli so tri možnosti: podpreti nova gibanja in pobude, torej podpreti spremembe političnega sistema, jih napasti, ali se narediti, da se nič ne dogaja, in na oba zadnja načina delovati v prid starega sistema. Morda se danes zdi, da je bilo preprosto poročati o ustanavljanju novih strank, političnih in civilnih gibanj, govoriti in pisati o tem, da zahtevajo novi politiki razbitje partijskega monopola in prehod na večstrankarski sistem. Pa ni bilo!

Razmišljajmo človeško! Tudi novinarji in uredniki smo navadni ljudje z zavestjo, da si z novinarstvom služimo vsakdanji kruh, da nas žene in otroci ne bodo razumeli, ako bomo prišli domov povedat, da smo zaradi pokončne drže ostali brez zaposlitve, da se bo treba v vsakdanjem življenju marsičemu odreči.

Pa vendar. To preizkušnjo so slovenski novinarji dobro prestali. Kot so bili tudi redki, ki niso absolutno podprli slovenske osamosvojitve, še zlasti pa stopili na stran slovenskega ljudstva, ko je jugoslovanska vojska osamosvojitve skušala zatreti s silo. Ob vseh poznejših polemikah in kritikah sedme sile namreč ni bilo mogoče zaslediti tudi trditve, da bi se slovenski novinarji med osamosvojitvijo obnašali mevžasto.

In kaj lahko ugotovimo zdaj, po šestih letih? Predvsem da slovensko novinarstvo pozitivnega mnenja, ki ga je takrat v javnosti ustvarilo o sebi, ni znalo obrniti v svoj prid. Da je vse preveč podkupljivih redakcij in novinarjev, da so se postavili v bran določenih političnih opcij, namesto da bi, kar bi bilo njihovo poslanstvo, branili zgolj opcijo svojih bralcev, poslušalcev in gledalcev. In imamo časopise, radie, televizije, za katere vrabci čivkajo, kdo v političnih sferah so njihovi dejanski šefi. Imamo komentatorje, ki neprikrito navijajo za to ali ono politično barvo. V tej poplavi medijev je za povprečnega občana vedno težje prepoznavati tisto, čemur bi lahko rekli, spet bom ponovil izraz, pokončno, neodvisno in nepristransko novinarstvo.

Kdo bi lahko naredil rez v takem stanju? Čakati, da bi pozitivno selekcijo naredili bralci, poslušalci in gledalci, bi bilo iluzorno, osnovna ovira je ravno nepreglednost. Takšno, kot je, ne more veliko pomagati niti društvo novinarjev, čigar vpliv na dogajanje je minoren. Samo upamo lahko, da bo do samoočiščenja počasi začelo prihajati med novinarji samimi.

Da bodo začeli v redakcijah prevladovati resnicoljubni novinarji z dovolj znanja in novinarske moči, da se bodo mogli upreti skorumpiranim in častihlepni šefom in da bodo mediji s takimi ljudmi zaradi svojega poštenega dela na medijskem trgu začeli pridobivati vpliv, ki si ga zaslužijo. Pot ne bo ne preprosta ne lahka ne kratka, ampak verjeti moramo, da jo bomo začeli hoditi. Sicer bomo v naši klasifikaciji novinarstvu mogli pripisovati vedno bolj zanemarljiv vpliv.

MARJAN DORA

JAVNE PO PREKMURJU HIŠE

Sredi oktobra se je v Ljutomeru sestal iniciativni odbor za ustanovitev pokrajinskega odbora zvodnikov in prostitutk za Prlekijo in Prekmurje. Sestanka se je udeležila tudi državna delegacija zveze zvodnikov in prostitutk iz Ljubljane, osrednja tema pa so bili vedno pogostejši pojavi nelojalne konkurence na trgu spolnosti in spolnih užitkov v Pomurju.

SEKSUALNE DELAVKE SAMOSTOJNE PODJETNICE?

Predsedujoči, samostojni podjetnik B. N. iz Kamensčaka, ki pripravlja knjigo z videokaseto pod naslovom Transverzala javnih hiš po Prekmurju in Prlekiji, je opozoril, da bi morali pred formalno ustanovitvijo sekcije sprejeti pobudo, naj se to področje legalizira. Spomnil je, da je bil predlog sprožen že v prejšnjem državnozborskem mandatnem obdobju, in predlagal, naj bi osnutek zakona, ki ni bil še niti v prvem branju, sprejeli po hitrem postopku.

Lastniki prekmurske družbe Salomon A. T. R. iz Maribora ter M. K. in J. K. iz Murske Sobote so se zavzeli za to, da bi seksualne delavke vpisali v nomenklaturo poklicev, saj bi si tako pridobile status podjetnice. Dodali so, naj zakonodaja predpiše obvezno testiranje in zdravljenje oseb, ki se ukvarjajo s komercialnim seksom, ter omenjali cenik storitev, račun za seksualno delo in davek na ta posel. Posamezni razpravljalci so menili, da bi prek centrale v Ljubljani, ki ima status civilnega gibanja, sprožili pobudo za ustavno presojo 19. poglavja kazenskega zakonika Republike Slovenije, ki govori o kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost, saj naj ne bi bili v duhu z evropsko zakonodajo oziroma so v nasprotju z Agendo 2000.

Salomonovi družbeniki so med ustanovnim sestankom potožili nad ravnanjem pomurskih policistov, kriminalistov, sodnikov in tožilcev, češ da se še vedno vleče postopek v zvezi z izvoznimi posli pred dvema letoma, ki so jih izpeljali z albanskimi in nemškimi kolegi. V tej zvezi so se že obrnili na slovenskega varuha človekovih pravic

PAMFLET: BESEDA PORNOGRAFIJA MESO POSTAJA ZARADI VEDNO HUIŠE NELOJALNE KONKURENCE NA TRGU MES(E)NIH UŽITKOV IN LJUBEZNI SO SE V POMURJU ODLOČILI ZA PROTIUKREPE

Ivana Bizjaka, ki jim je pisno zagotovil, da bo skušal posredovati in med drugim navedel, da »odločanje zunaj razumnega roka ne pomeni kršitev pravice do poštenega sojenja in zanika pravico do sodnega varstva«. Sredi leta 1995 so namreč lastniki družbe Salomon v različnih javnih medijih objavili oglas: »Iščemo mlada dekleta za delo v kava baru v ZRN. Plačilo 3000 DEM. Dekleta za delo v gostinstvu v tujini takoj potrebujemo. Dekleta, pozor! Takojšnja zaposlitev v gostinstvu v tujini, delovni vizum uredimo takoj.« Na oglase se je prijavilo več deklet in žensk iz Prekmurja in Prlekije, ki so jih zaposlili pri albanskih lastnikih lokalov v večjih nemških mestih, predvsem Frankfurtu, Münchnu in Stuttgartu. Menda je šlo za prvi tovrstni izvojni posel, ki so ga uspešno izvedli s tujimi partnerji in ki naj bi eni in drugi strani navrgel več sto tisoč mark.

LJUTOMERSKI SEKSUALNI PRESEDAN

Udeležencem ustanovnega sestanka Pokrajinskega odbora zvodnikov in prostitutk Prekmurja in Prlekije so Salomonovi podjetniki podrobneje predstavili še nekaj podobnih projektov, ki so jih doslej uspešno izvedli na drugih območjih po državi. Pri tem pa se vedno pogosteje srečujejo z nelojalno konkurenco, ki se kaže v zaposlovanju tuje seksualne delovne sile, zlasti iz Ukrajine, Rusije in Bolgarije.

IN PRLEKIJI

Od mene

za tebe

Že nekajkrat so sicer skušali osebno posredovati, predvsem v lokalih N. Č. v Lipovcih in N. B. v Gornji Radgoni, vendar zaman, saj so si delodajalci uspeli zagotoviti vsa potrebna dovoljenja in soglasja za trženje s prijateljicami noči oziroma prodajalkami ljubezni.

Najbolj pa jih je vznemiril zadnji primer iz Ljutomera, ki ga njihovi najeti detektivi še raziskujejo in ki je v novejši zgodovini Prlekije seksualni presedan brez primere. K sreči so ga ljutomerski policisti razkrinkali in tako nehoti pomagali ohraniti čast in dobro ime prleških in prekmurskih seksualnih delodajalcev in delojemalk, ki bodo zoper »kršitelja« ukrepali v skladu s pravili in kodeksom njihove zveze.

Po doslej zbranih podatkih sta v primer vpletena prleški vodnik in hrvaški zvodnik, ki sta v Ljutomer pripeljala tri brhke Ukrajinke z vsemi potrebnimi pripomočki za erotično vzburjanje moških in žensk. Preimenovala sta jih v Suzicu Krumar,

Fedoro Njegovan in Mirjano Bebić in jim prikrbelá ponarejene hrvaške potne liste, ki so na črnem trgu naprodaj po tisoč mark. Slovenija naj bi bila samo prehodna postaja za razgled pohrvatelih Ukrajink po naših turističnih zanimivostih, saj sta jih nameravala izvoziti na hrvaški trg. Tako ravnanje je vredno najostreje obsodbe, so menili udeleženci sestanka. Sledila je formalna ustanovitev odbora, sprejem pravil in kodeksa, v devetčlansko vodstvo pa so poleg podjetnikov iz družbe Salomon izvolili predstavnike javnih hiš iz vseh štirih upravnih enot.

PeneP

15. oktober je spominski dan sv. Terezije Avilske. Umrla je sicer 4. oktobra 1582, vendar so na dan razglasitve za svetnico, leta 1622, Terezijin god preložili s 4. na 5. oktober, ker so 4. oktobra že obhajali praznik sv. Frančiška Asiškega. Ker pa je prav na dan po Terezijini smrti stopil v veljavo gregorijanski koledar, ki je tekoče leto skrajšal za deset dni, se je 5. oktober spremenil v 15. oktober. Tako je ta dan postal spominski dan sv. Terezije, beremo v knjigi Svetniki in godovni zavetniki avtorjev

Terezijino se je za Treziko Lukač iz Kroga začelo na Trezinon senji v Soboti. Ker jo je čakal dolg in napored dan, je bilo to že ob devetih zjutraj. Prva postojanka je bil lončar. Kupčije ni bilo.

Druga postojanka - medicar. Vnukec Jernej si je izbral lectovo srce in ga pozneje tudi z užitkom pojedel, tako si bo zagotovo zapomnil babičin god.

Trezika je godovala

Vere Schaubert in Michaela Schindlerja. In vse Terezije, Trezike, Terike, Rezke, Zinke in kar je še izpeljank iz tega imena godujejo na ta dan, tudi 54-letna Trezika Lukač iz Kroga, upokojenka, ki skupaj z možem Jožetom, tudi upokojenecem, oba sta delala v Muri, uživa doma, v družbi dveletnega vnuka Jerneja. »Pred tednom sem imela rojstni dan in verjetno mi je zato mama dala to ime. To je bila tradicija. God naj bo čim bližje rojstnemu dnevu. 8. oktobra je bilo veselo in tudi danes je, nekaj zaslug za to imate pravzaprav penovci. Ampak leta hitro bežijo, čimveč lepega je treba

Lukačeve, babico, dedka Janeza in Jernejčka je privabil vonj po kostanjih.

Končalo pa se je za točilno mizo. S kuhanim vinom in klobaso.

Lukačevi za bogato obloženo mizo: Trezika in Janez, Jernejček pa je tokrat v naročju mamice Tanje, snahe pri Lukačevih, mladi gospodar Janez pa je čez teden zaposlen v Avstriji. Trezika je godovala v sredo in morali so ga pogrešati. Imajo še enega sina Slavka, poročenega v Lipovce. Na večer naj bi prišel voščiti z družino, ženo Liziko, Klavdijo in Sebastijanom.

ujeti. Sem vesele narave in srečna v družini, zato mi je lepo in nikoli mi ni dolgčas. Veliko se pogovarjamo, to bogati naše življenje.

Vse to smo začutili tudi sami. Izjemno gostoljubje, ki ga ni mogoče zaigrati, in čez rob dobre volje, ki se je človek kar naleze. Pripomogla pa sta seveda tudi vino in mošt turniškega župnika. Pa miza dobrot, med njimi odlična šarlota po Tanjinem receptu. Dan z Lukačevo Treziko iz Kroga je bil prekratek.

Irma Benko, Nataša Juhnov

15. oktober je bil dan za voščila. Od mnogih smo v Penov objektiv ujeli dve: »Bog vas živi,« je nazdravil snahin sodelavec Peter.

»Naj ti bo prihodnost v veselju in zdravju,« pa sta zaželela snahina starša Olga in Franjo iz Gradišča.

POKLIC: ZDRAVNIK SPLOŠNE MEDICINE

- Doktor Vasil Milanov, mnogo ljudi, sodeč po priimku, misli, da ste Makedonec ...

- Potem bi se pisal Milanovski. Vasil Milanov sta zelo pogosta vsakdanja bolgarska ime in priimek. Pri nas je vnukov priimek vedno po dedovem imenu: moj ded je bil Milan in od tod Milanov. Pravzaprav temu dodamo še očetovo ime, tako sem jaz Vasil Aleksandrov Milanov. Moj sin bi bil po naših pravilih Timi Vasilov Aleksandrov, moj vnuk bi bil Vasilov ... Vendar sva se z bratom domenila, da za vedno obdrživa priimek in naš rod bo Milanov.

- Čeprav je Prekmurje

svetu. Sem zapriseženi prevajalec za bolgarski jezik, in ko na sodišču poslušam njihove izpovedi, mi je zares hudo.

- Se pogosto vračate domov?

- Bolj malo. Gremo zaradi devetdesetletnega očeta, ki nas je zelo vesel, pa tudi zaradi spominov, morda tudi zaradi revnega otroštva. Da sem se lahko šolal, me je dal oče že v osnovni šoli za vaškega ovčarja. Dopoldne sem bil v šoli, popoldne pasel ovce. Vedno pa sem bil odličen učenec, in ko sem tudi zadnji letnik končal z odliko, je mama dejala očetu: »Aleksander, sramota je, da je naš fant odličnjak še vedno ovčar. Povi-

- Nekateri iz tega sklepanja, da življenje jemljete prelahko.

- Življenje jemljem pač takšno, kot je. Po gimnaziji sem odšel študirat na takrat evropsko znano medicinsko fakulteto v Zagrebu brez prebete pare v žepu, skrival sem se po študentskih domovih, delal v brigadi, da sem se lahko končno vselil v skromno študentsko sobico. Po diplomi sem pristal v Švici, toda tam ni bilo možnosti za specializacijo, in tako sem kar za enajst let pristal v Dusseldorfu, kjer sem se usposobil za kirurga. Potem sem se vrnil v Zagreb in tam me je našla sijajna ponudba iz Murske Sobotice, na-

veste, kdo so moji prijatelji?

- Kdo?

- Najboljši ljudje na svetu! In veste, kdo so ti? Prekmurci, dobrosrčni, prijazni ljudje. Ne vem, kakšni so Štajerci, Gorenjci, vem, pa da so Prekmurci izredni, nepovnljivi. Nenavsezadnje sem se poročil s Prekmurko, natančneje z Goričanko, ki ima smisel za humor.

- Kako čutite odnos okolice?

- Če bi bila moja okolica drugačna, za noben denar na svetu ne bi ostal tam, kjer bi čutil, da me ne marajo. Rojen sem kot Bolgar v Srbiji, v Zagrebu sem končal

NACIONALNOST: BOLGARSKO-PREKMURSKA

na razpotju narodov in narodnosti, je Bolgarov tod bolj malo, od kod je vodila vaša pot do pokrajine ob Muri?

- Nisem edini tu živeči Bolgar, saj so se pred mano že naselili moji spoštovani rojaki, ki so si z vrstnarstvom ustvarili svoj sloves, toda kolikor vem, sem edini zdravnik. Nekaj nas je tu, vendar nimamo pogostih stikov, saj nam je skupna edinole narodnostna pripadnost. Jaz sem bil rojen pred šestdesetimi leti v kmečki družini v Bosilovgradu v pravi bolgarski skupnosti na jugoslovanski strani bolgarsko-srbske meje. V mojem kraju je bil pouk v osnovni šoli in gimnaziji v bolgarščini in morda to zveni patetično, ampak v Titovih časih so imeli vsi narodi

šajva ga v govedarjal! Naj mu bo, je rekel oče, in tako sem v prvi gimnaziji napredoval v kravjega pastirja ...

Gromki smeh se razlega po ordinaciji, in ker vem, kako rad se pošali, ga pobaram, ali ni to kak dovtip na lasten račun.

- Morda se zaradi takih in drugačnih dogodkov rad šalim. To imam po materi. To z napredovanjem iz ovčarja v kravarja pa je živa resnica. In ponosem sem na to.

- Smeh je vaš večni spremljevalec. Ko so čakalnice nabito polne, pacienti sitni, vi žvižgaje, pojoč opravljate svoje delo.

- Vsi me poznajo kot veseljaka, in ko mi je najbolj težko, pojem, žvižgam ...

tančneje iz Mure, še preden sem nostrificiral svojo diplomu. Čeprav sem po duši kirurg, nikoli nisem hlatal za naslovi, in tako je ostal brez potrdila tudi moj podiplomski študij na medicini dela.

- Pa vam ni žal?

- V življenju so tudi druge vrednote. Zadovoljen sem kot splošni zdravnik, želim, da ljudje, pacienti, najdejo pri meni tudi lepo besedo, ne samo zdravila. V Nemčiji je šef velikokrat dejal: »Milanov, vi ste lahko le zdravnik in nič drugega, ker le tisti, ki ima rad ljudi, jih lahko tudi zdravi.« Ne rečem, da nisem nikogar užalil, vendar tega nisem storil iz zlobe. Smrtnega sovražnika ne poznam, poznam pa prijatelje. In

boljši nogometaš na svetu. Ko sta se pred leti pomerili na soboškem stadionu slovenska in bolgarska mladinska nogometna reprezentanca, sem navijal za Bolgare. Edini med tisočglavo množico sem na ves glas vzklikal: »Naprej, Bolgarija!« Soboški navijači, ki so vedeli za mojo strast, so mi skandirali: »Milanov, ne bo penzije ...« V nogometu, že zaradi nacionalnega ponosa, navijam za Bolgare, vsem drugem pa za Slovenijo. Bolgarske športnike, če jih pot zanese k nam, povabim v svoj dom v Cernelavce in jih pogostim, kot se za dobrega Prekmurca spodobi.

Ella Pivar
Foto: Juza

IME IN PRIIMEK: Dr. Vasil Aleksandrov Milanov

in narodnosti svoje pravice. Danes tam ni več bolgarskih ne drugih šol, ostale so le srbske. Ob zadnjem obisku sem protestiral in malo je manjkalo, da nisem šel pod ključ. Ne obremenjujem se z nacionalizmom. Moj sin je že Slovenec, jaz sem še romantični nostalgik. Vedno mu pravim, da ni pomembno, kakšne nacionalnosti si, samo da si človek, da si uspešen pri svojem delu, da dobro shajaš s svojo gledališko skupino Torpedo, kjer pri sedemnajstih prebije vedno več časa. Upam, da mladi ne bodo obremenjeni s tistim, kar spremlja njihove starše. Boli me, ko ljudje morajo govoriti tujerodno, ne smejo uporabljati svojih znamenj. Žalosti me, da se mojim rojakom hudo godi. Najboljši vrtnarji, ki so svetu podarili papriko in paradižnik, so danes lačni in morajo po

fakulteto, delal v Švici in Nemčiji, pristal v Sloveniji. Čeprav sem po duši internacionalist, sem hvaležen svoji usodi, da mi je namenila najlepši koticček te dežele - Prekmurje. Jaz sem bolgarsko-prekmurske narodnosti ... (smeh).

- Kje so stične točke in razhajanja med Bolgarom in Prekmurcem?

- Bolgar je ostal vesel žvižgač, večni šaljivec, Prekmurec pa ga vsak dan uči reda, dela, organiziranosti. Ampak mislim, da dobro shajata drug z drugim, ta veseli balkanski južnjak in vedno bolj resen, dobrototen Prekmurec. Bolgarski vrtnar v mojih genih skrbi za prekmurske »korine«. Da, prav ste slišali, »korine«, saj imata jezika veliko stičnih točk. Vse, kar je prekmursko, je zame sveto, le Stričkov je naj-

244214364*

TRAVNIK

OSEBNI STICNA ZDRAVNIKA
 POČLBAŠČENI NADOMESTNI

2 - ZAVAROVANA OSEBA

(številka zavarovane osebe) (datum roj. - MM/LL)

(anota ZZSS zavarovanja / reg. št.) (zavar. podlaga)

PEN (priimek)

M. Sobola (ime) M-1 2-2 (kraj)

POŠTA KRAJ

3 - RAZLOČO ODBAVNICE

1 - BOLFFEN (ILO PREVENTIVA)
2 - POŠKODNA OVBRA DELA
3 - POŠKODNA BOLFFER
4 - POŠKODNA PIR OVBRA
5 - POŠ. PU TRETA OVBRA OVBRA DELA

4 - NAČIN DOPLAČILA

1 - BREJ DOPLAČILA
2 - ZAVAROVANA OSEBA
3 - ZAVAROVANICA

5 - ROMBENCJA

lina države

Imena

Rp./

NAČITATELITE

PeNA" 24 2

SMELA

Zig Izvajalca (datum) (podpis in imenaki sig zdravnika)

Vasil MILANOV dr. med.

Začetek: 1997-10-03 Obilje: 1000 Opis: 1000 Parafraza: 1000

Feri Lainšček

Škofijsko MS središče

V Murski Soboti se je pred kratkim mudil nadškof in apostolski nuncij msgr. dr. Edmund Farhat. Ob sicer skopih poročilih o obisku visokega gosta je nemara prvič in še tokrat nadvse sramežljivo prišla v javnost ideja o ustanovitvi škofije za Prekmurje in Prlekijo s sedežem v Murski Soboti. Povsem skrito očem javnosti pa je ostalo tudi pismo s podpisu tukajšnjih izobražencev, ki ga je odposlanec svetega Očeta odnesel s sabo in v katerem so prvič strnjeno nanizani številni argumenti, ki govorijo v prid ustanovitve nove škofije v tem delu Slovenije.

Dejstvo je sicer, da je ideja o ustanovitvi novih škofijskih središč v Celju in Murski Soboti že dalj časa tema pogovorov in tudi dogovorov znotraj cerkvenih krogov. Vse bolj se tudi dozdeva in razbira, da postaja celjska škofija tako rekoč realnost, medtem ko je usoda murskosoboške po vsem sodeč nadvse negotova. Ali z drugimi besedami: tudi na tej ravni se torej očitno ponavlja že tolikokrat odigrana zgodba o zamudništvu in krajšem koncu. Seveda pa je neprijetno in na neki način že kar frustrirajočo ugotovitev tokrat še posebno težko komentirati, saj so, kot že rečeno, dogajanja in razmerja znotraj cerkvenih krogov bolj ali manj skrita pred javnostjo.

Zgodovinske okoliščine, ki so - bodi rečeno mimogrede - med drugim narekemale, da je Prekmurje vse do leta 1964 cerkvenoupravno pripadalo madžarski škofiji v Sombóthyju, so tokrat seveda bolj slab izgovor. Prerekanje o tem, ali naj bo sedež nove škofije v Murski Soboti ali Beltincih, je, blago rečeno, neresno, saj se je Murska Sobotica pač v vseh pogledih že izoblikovala kot regijsko središče in bo zanesljivo imela to vlogo tudi v neki prihodnji novi upravni dograditvi, ki si jo bo morala država prej ali slej privoščiti, če bo sploh še želela demokratično funkcionirati. Bolj skrb zbujajoči so gotovo priokusi javnega mnenja, ki na svoj način pravzaprav tudi pojasnijo, čemu ideja o murskosoboški škofiji ne dobiva učinkovitejša podpore tukajšnje širše družbene skupnosti. Mnogi namreč v tem dejanju še zmeraj prej vidijo »načrtovanje pastorage in krepitev krajevne Cerkve«, kot pa, recimo, »prispevek k utrjevanju samozavedanja in samozavesti«. Brezglavi ples, ki ga plešejo vsa taka pristranska prepričanja, je tu in zdaj žal še zmeraj le pir populizma, ideologije in fanatizma - vsega tistega, skratka, kar slepi in onemogoča, da bi neki interes resnično postavili na tehtnico in ga nato obravnavali v skladu z njegovo dejansko težo.

»Tisočletna tuja oblast nad slovenskim človekom je razvila v njem mentaliteto hlapčevstva in slepe pokorščine,« so zapisali nekateri tukajšnji izobraženci v pismu nadškofu in apostolskemu nunciju msgr. dr. Edmundu Farhatu. »Stoletni vplivi so ljudstvo naredili mehko, voljno za nadvlado drugih, brez zadostnega čuta za lastno narodno identiteto in za razlikovanje med vrednotami in procesi, ki narod gradijo oz. vodijo v prepad.«

Mnogim bo šla trditev na živce samo zato, ker je tako prekleto resnična.

NEPROSTOVOLJNI JUNAKI

IN IDOLI

Ne izteka se samo koledarsko leto, marveč tudi stoletje, celo tisočletje: dnevnik Delo že odšteva dneve, pripravljajo se velike slovesnosti, mnogi želijo prestopiti v tretje tisočletje dobre volje, pripravljene na vse, kar jih pričakuje. Prerokovanja namreč niso optimistična, Nostradamus je zagoneten, jehovci so že nekajkrat napovedali svoj armagedon, konec sveta, pa ni bilo nič. Zemlja se še naprej veselo vrti. V Beogradu so znova privlekli na dan Kremanske prerokbe, češ da bo prišlo do nesložnosti med narodi, do razpada »Srbske kraljevine« (Jugoslavije) po smrti »velikega voditelja z modrimi očmi na belem konju«, ki je to kraljestvo utemeljil (Tito). Preroštvo je šlo tokrat v nadrobnosti: tako naj bi voditelj umrl -od noge- (amputacija noge Titu ni rešila življenja), tako naj bi prišlo do vojne med narodi, v kateri pa Srbi ne bodo zmagali. In kakšna bo prihodnost? Prerokovanja trdijo, da bodo Srbi krivi tudi za novo vojno, v katero se bodo vmešale tuje države, vojna bo povzročila veliko gorja Srbom, ki bodo morali bežati »na sever« ...

Te dni je izšla v Italiji najnovejša knjiga albanskega književnika Ismaila Kadareja z naslovom Piramida. V njej govori o usodi faraona Keopsa (vladal je od 1551 1528 pred našim štetjem). Kadare je pisal o starem Egiptu, mislil pa je na sedanjo Albanijo. Keopsova piramida je zanj struktura vladanja in nasilja, kajti iz egiptovskega središča se že več tisočletij širi, tako kot se odvíja klopčič, skrivnostna prerokba o pokornosti in uporu, o dialektiki ... Mineva namreč obdobje ribe (to se računa od Jezusovega rojstva do leta 2000), nastaja novi svet, novi tip današnjega človeka, kot je že leta 1945 zatrjeval Henry Miller in dodal, da se bo človek ob koncu stoletja oziroma tisočletja zamislil nad sabo, ohromel od strahu, pretresen bo do dna duše. Kajti to stoletje je bilo polno pretresljivih dogodkov, ki bodo živeči generaciji še dolgo ostali v spominu. Na primer nenavadne in nenadne smrti slavnih oseb, kot so bili James Dean, Marilyn Monroe, Elvis Presley, Grace Kelly, Jim Morrison ali John F. Kennedy. Vse te osebe je povezala nevidna nit nepredvidene, nikoli do kraja pojasnjene smrti.

Grace Kelly (umrla je leta 1982) je bila kot igralka nezaželjena v knežji družini Grimaldi. Zanj je v Hollywoodu veljalo, da ni svetnica, popis njenih znancev, prijateljev ali morda celo ljubimcev (?) je bil zgovorno dolg. Gary Cooper iz filma Točno opoldne, Clark Gable iz filma Mogambo, Frank Sinatra iz filma Visoka družba pa iranski šah Reza Pahlavi so samo najboljši znanci kasnejše soproge Rainerja I. iz Monaka. Svet jo je sprejel kot najlepšo, do takrat najbolj očarljivo princeso. Toda njo je doletela podobna usoda kot petnajst let kasneje princeso Diano: smrt v razbitem avtomobilu. O njeni smrti se je pisalo kot o vnaprej pripravljeni zaroti, vzrok njene avtomobilske nesreče pa vse do danes ni razvozan ... Tudi za Dianino smrt krivijo danes angleško obveščevalno tajno službo. Njen mitološki proces se je začel že z njenim pogrebom in potem so časopisi kar naprej objavljali predloge za ohranitev spomina na princeso Diano. Nekdo je predlagal gradnjo fontane, ki naj bi simbolizirala njeno nepresušno ljubezen, kovanci, ki bi jih oboževalci metali v vodnjak, pa naj bi bili namenjeni dobrodelni organizaciji, ki že nosi njeno ime. Drugi so predlagali, da bi Dianin lik vtisnili v angleške kovance, da bi tako imeli državljani v žepu spominček nanjo. Tretji so predlagali, naj bi ljudje po vsem svetu nosili na njen rojstni dan v gumbnici cvet ... Kult princese Diane je prerasel njeno življenje in vlogo v neuspelem zakonu. Bila je nesrečna na angleškem dvoru in umrla je stara šestintrideset let, toliko, kot jih je preživela druga nesrečnica Marilyn Monroe (umrla leta 1962). Toda njena življenjska črta se je tako kot črta Elvisa Presleya ali Jimija Morrisona končala v labirintu mamil. Vsi trije so vzeli prevelike odmerke mamil na vrhuncu svojih uspehov, v najboljših letih, zavidanja vrednih in

Marilyn Monroe na naslovnici revije George, ki jo ureja sin predsednika Kennedyja.

James Dean, upornik brez razloga ...

neponovljivih. Vsi so nosili v sebi upor zoper stereotipni način obnašanja in zato so njihove smrti naredile iz njih mitologijo. Njihovi grobovi so romarske poti. Marilyn Monroe dobi vsak dan na nagrobno ploščo na hollywoodskem pokopališču v Westwoodu svežo rdečo vrtnico ... Njihovi portreti so na znamkah, majicah in razglednicah, o njihovih življenjih so napisane knjige, posneti številni filmi. Samo nekaj tednov po Dianini smrti so začeli v Egiptu pripravljati dva filma o njej in njeni ljubezni z Dodijem. Obenem je v Kairu že izšlo šest knjig, ki pišejo o domnevnih zarotah zoper najbolj fotografirani par stoletja. Časopisi so objavili še eno senzacionalno novico: Diana in Dodi naj bi se nekaj ur pred nesrečo poročila ter tako umrla kot zakonca in ne ljubimca.

Še štirje možje so se zaradi svojih igralskih sposobnosti, pisateljske izvirnosti ali političnih stališč spremenili v zgodovinske mejnike tega stoletja. Prvi je bil izjemno nadarjen »upornik brez razloga« igravec James Dean (umrl je leta 1955). Igravec iz filma Vzhodno od raja, nesrečno zaljubljen v italijansko igralko Pier Angeli, prijatelj Marlona Branda, je rad vozil hitre avtomobile ter se s srebrnim poršejem, ki mu je sam nadel ime »Mali bastard«, smrtno ponesrečil, star komaj štiriindvajset let. Pisatelj Ernest Hemingway se je ustrelil, ko je ugotovil, da ne more več ne dobro pisati ne jesti in piti pa tudi ljubiti ne ... Revolucionarja Che Guevaru so ubili v Boliviji leta 1967. Postal je simbol revolucionarne mladine po vsem svetu in šele po dvajsetih letih, pred nekaj dnevi, so njegove posmrtno ostanke prepeljali na Kubo. Ameriški predsednik John Fitzgerald Kennedy, ki so ga ubili sredi Dallasa leta 1962, pa je bil gotovo eden najbolj liberalnih mislecev, ki je nasprotoval vojnam, in bil zato v napoto najuslužnejšim dobičkarjem. Njegov uboj je ostal vse do danes nepojasnen. Podobnosti med življenjem in smrtjo Kennedyja in princese Diane, ki se je med drugim zavzemala za odstranitev min (s katerimi mnogi dobro služijo, Američani pa še pred dnevi niso hoteli podpisati sporazuma o njihovi prepovedi!) ter bila usodno povezana z egiptovskim muslimanom, so tako zgovorne, da ne potrebujejo posebne razlage.

Vsi omenjeni ljudje so vplivali na zgodovino, na civilizacijo, na razmišljanja in obnašanje mnogih mladih ljudi. Obenem so ti ljudje tudi usodni mejniki na poti h koncu tisočletja. Postal so mit, slaba vest - o njih se bo pisalo še, ko bomo že davno »pošampančili« leto 2000! Naše stoletje so zaznamovali z nadarjenostjo in lepoto, kritičnostjo in lastnimi stališči. Bili so osebnosti, zrasle iz naših socialnih, družbenih in političnih razmer. Nanje, na njihov stil življenja in obnašanja smo lahko ponosni, za njihove tragične smrti pa bi nas lahko bilo večasih kar sram ...

Branko Šomen

Skrivnostno izginotje

cerkve sv. Uršule

v Brengovi pri Cerkvenjaku

Pastirji so pokali z biči in potem se je zgodilo – Z žrdjo so drezali v močvirje in začutili vrh zvonika – Pripoved o psu, ki je izginil v nič ...

Nenavadno ustno izročilo o Turnožu, območju v dolini Drvanje, ki ga danes prerašča gozd

Leta 1964 je izšel Spominski zbornik Cerkvenjak. V njem je zapisano, da je imel kraj zelo bogato cerkveno kroniko, ki je bila uničena med drugo svetovno vojno. Tisti, ki so nekoč kroniko brali, so pripovedovali, da je bila na začetku opisana zgodovina Turnoža, zdaj gozdnatega območja v Brengovi. Opisano je bilo skrivnostno izginotje cerkve sv. Uršule, ki naj bi stala na tem območju. V zborniku piše, da se danes kroži med ljudmi zgodba o tem, kako je »poženknila« (se pogreznila) cerkev, in o sestavljanju žrdi, s katerimi so se gli v globino do zvonika.

Bogati sledovi rane poselitve tega območja

In kadar naletimo med prebivalstvom določenega območja na zanimivo ustno izročilo, se moramo vprašati, kaj o tem območju govorijo verodostojni zgodovinski viri. Na tem območju so najdeni dokazi za rano poselitve. V Andrencih je 13 gomil na obrobju gozda z ledinskim imenom Prelog. Temu območju pravijo domačini tudi Pri lubi vodici. V spodnji Brengovi je 15 gomil v gozdu, ki mu domačini pravijo Brutif. V gozdu Ferdinanda Anžela v Zgornji Brengovi, na enem od grebenov, ki se polagoma spušča od glavnega cerkvenjaškega hrbta proti zahodu, je tudi 15 gomil in tamkaj je bil najden rimski novc. Dokazov o starožitnosti tega območja je še veliko.

O Turnožu je pisalo v neki knjigi, ki je izgubljena

Ob gozdu, ki se iz močvirne doline Drvanje vzpenja

Ernest in Francika Žel sta nam povedala marsikaj o skrivnostnem močvirju in gozdu nad njim.

v breg in se mu na spodnjem območju pravi Turnož, je domačija Franca Voglarja. Napotili smo se k njemu in prisluhčili:

»To območje naj bi dobilo ime po vrhu »turna« (zvonika). Tako mi je pripovedovala pokojna mati, ki je imela knjigo, v kateri je o tem pisalo. Nekoč davno je knjigo posodila Jakobu Trstenjaku v bližnje Verjane in zdaj že davno ni več ne njega in ne knjige. V knjigi je pisalo, da so bile v nedeljo popoldne v cerkvi, ki je stala na tem območju, večernice. Naokoli so pasli pastirji živino in glasno pokali z biči. S tem so želeli motiti zbrane pri cerkvenem obredu. Norčevali so se iz verujočih in za kazen naj bi se cerkev nenadoma pogreznila z ljudmi vred.

Nekaj časa je štrlel iz zemlje zvonik. Počasi je izginil in domačini so ga iskali z žrdmi ... Na bližnjem Rojsovem bregu stoji kapela in okoli nje naj bi bilo nekoč pokopališče ... Tako je pripovedovala moja mati. Pradedek sedanjega gospodarja Riharda Rojsa naj bi tukaj med oranjem našel na človeške kosti. To naj bi bil dokaz ...

Na tem območju je še danes močvirje in tam so se pogrezale krave včasih v blato skoraj do trebuha. Nekoliko višje pa je bila nekoč velika banovinska gromoznica ...«

Skrivnostno nočno pokanje z biči

Odpravili smo se dalje in v Brengovi št. 3 obiskali sosedo Ernesta Žela. O Turnožu se je globoko zamisljen razgovoril:

»K naši hiši je prihajal leta 1940 »na štero« (obrtiško opravilo na domu) čevljar Franc Ploj iz Čagone. Ponoči si nikoli ni upal iti domov skozi Turnož. Vedno je napravil velik ovinek prek Verjan, in to zato, ker je nekoč slišal v Turnožu strašno oglušujoče pokanje s

pastirskimi biči. Bilo je ponoči. Pokalo je dalj časa. In čevljar je pravil, da je bilo tako kot ob pogreznju cerkve. Od takrat ga je bilo tako strah, da se je tega območja vedno izogibal ... Ta človek nikoli ni pil in takrat je bil star kakih 40 let ...«

Mati je brnila psa, ki se je razblinil v nič

Sogovornik je povedal še en zanimiv dogodek:

»Moja že davno pokojna mati se je nekoč vračala iz mesta z avtobusom, ki se je ustavljal na avtobusni postaji pri Kajzerju. Od tam je bilo potrebno iti peš precej daleč skozi Turnož. Ker sta vedela, ob katerem času pride, sta ji šla brat in sestra naproti. V mraku je bilo, a se je dobro videlo naokoli. Šli so skozi gozd in na poti pred seboj zagledali ležečega velikega črnega psa. Otroka sta se prestrašila in se zadaj oprijela maminega krila. Mamo sta obsla nenavadna moč in pogum in z vso silo je brnila v psa pred seboj. Toda brnila je v nič. Pes je izginil, kot da ga ne bi bilo, a so vsi trije trdili, da so ga videli.«

Nenavadna slutnja je rešila pet delavcev gotove smrti

Ernest Žel in njegova žena Francika sta nam o Turnožu povedala podobno zgodbo kot prej Franc Voglar. tako sem prisluhnil le nenavnim dogodkom s

Franc Voglar iz Brengove živi blizu Turnoža.

tega območja.

Ernestov oče, pokojni Ferdinand Žel, je bil delovodja banovinske gramoznice v Turnožu. Nekega dne ga je obdala nenavadna slutnja. Kakim petim delavcem je rekel, naj ostanejo naslednji dan doma. V okoli 40 do 50 m dolgem gramoznem rovu so pustili krampe, lopate in lesene samokolnice. Naslednjega dne pa so zaslišali prebivalci Verjan strašen ropot in v nebo se je dvignil prašen oblak. Sesul se je celoten rov in po tistem dogodku so začeli kopati gramoz na drugem koncu. Očividci so bili prepričani, da se je zgodila strašna nesreča, saj so menili, da so delavci v rovu.

Bo avtocesta razrešila skrivnost?

Skozi te kraje bo predvidoma zgrajena nova avtocesta. Morda se bo zgodilo kaj podobnega, kot se je nedavno v bližini Maribora, ko so imeli arheologi obilo dela kar na treh zgodovinsko zelo pomembnih najdiščih. Povsod po svetu se dogaja kaj nenavnega, zakaj se ne bi tudi pri nas?

Besedilo in fotografija: FRANČEK ŠTEFANEC

Vsak dober kapitan kdaj nasede!

Jože Goljevšček iz Murske Sobote, ki bo prihodnje leto praznoval 70-letnico rojstva, se kljub nekaterim neugodnim prigodam še vedno rad spominja svojega mornariškega poklica. Njegova poklicna pot se je končala leta 1978, ko je po 32 letih beneficirane delovne dobe odšel v zaslužni pokoj s činom kapetana fregate. Kot pravi mornariški maček pa ni mogel dolgo zdržati doma, zato je bil do leta 1982 honorarni profesor na pomorski akademiji v Splitu, od 1983 do 1992 pa profesor na pomorski fakulteti v Boki Kotorski v Črni gori.

»Tja sem odpotoval le petkrat letno, ko so bila predavanja in izpitni roki. Zame je to bilo seveda gospodsko«, pravi z rahlim nasmeškom. »Spomnim se, da sem v Črno goru potoval ravno v času vojne, vrnil pa sem ob Jadranski obali nekaj dni pred razstrelitvijo Masleniškega mostu. Pozneje, od zime 1991 do junija 1992, sem z avtobusom potoval čez Madžarsko in Srbijo do Podgorice in Kotorja v Črni gori. Pri tem nisem imel nobenih problemov, saj so radi rekli »Naš Slovenac!«. Ker sem v Črni gori živel praktično kar deset let, so me dobro poznali. Tako imam tam precej prijateljev in znancev.«

»Aprilski hrošč s šifro pod majico!«

»Lahko vam povem, da je mornariška tradicija v Prekmurju močno razširjena. V stari Jugoslaviji je bilo že nekaj mornariških oficirjev in podčastnikov iz naših krajev, pred tem, kot so mi pripovedovali drugi, pa so se nekateri Prekmurci izkazali že v Avstro-Ogrski mornarici kot podčastniki ali navadni mornarji. Jaz sem aprilski hrošč v primerjavi s partizanskimi majskimi hrošči, ki so se leta 1945 vključili v NOB. Ko je okrog 20. aprila 1945 prišla k nam de-

legacija SNOS-a, sva s Ferijem Lajnsčekom postala šifranta slovenske delegacije 8. maja 1945, ko je bil osvobojen Maribor, sva šla z njimi in ostala na mariborskem vojnem območju. Pozneje sem bil šifrant tudi v 8. protiletalski brigadi v Mariboru. Ker nisem imel posebnega trezorja za šifro, sem jo vedno nosil na sebi, pod majico. Zato je nisem smel sleči. 15. oktobra tega leta sem se kot 18-letni mladenič demobiliziral in naslednje leto maturiral«, doda sogovornik.

Zanimivo pri vsem tem pa je, da na samem začetku sploh ni kazal kakega posebnega navdušenja za mornariški poklic. »Zato sem eno leto po maturi delal v soboškem avtobusnem podjetju, v letih 1946 in 1947 pa sem bil na mladinskih delovnih akcijah Brčko-Banovići in Šamac-Sarajevo. Tedaj so začeli agitirati za vojaške šole. Ker nisem imel smisla za risanje, eno leto pa sem zamudil z nameranim študijem zgodovine in zemljepisa, sem se raje odločil za mornarico. Tako sem bil v letih 1947-1950 v Divuljah pri Splitu, kjer sem končal vojaško akademijo.«

»Blizu obale, pa vendar tako daleč...«

Po končanem študiju je kot mladi podporočnik dobil naziv profesorja pomorske taktike. V tem poklicu je zdržal le leto dni, nato pa odšel na prvo dveletno specializacijo radarskih zvez in elektronike. Leta 1953 se prvič znajde na rušilcu Durmitor, ki je moral na obvezni remont. »S to ladjo smo bili ob znani tržaški krizi kar tri mesece zasidrani pred Piranom. Ker nismo smeli na kopno, sem ves čas le z daljnogledom opazoval Piran.« Končno so se odpeljali na dok na Reko.

Tega dogodka očitno ne bo mogel nikoli pozabiti. Bil je

Pričevanje mornariškega častnika Jožeta Goljevščka iz Murske Sobote

namreč že poročen in poklical ženo, ki je bila v Šibeniku, naj pride, da bosta skupno preživela novoletne praznike na Reki. »In kot nalašč smo ravno 31. decembra 1953, ko je nastala velika burja, izpraznili ladijsko gorivo. Odpeljali smo proti Omišlju, kjer smo odložili nekaj orožja in streliva. Ker je bila ladja brez goriva precej lažja, nas je burja premetavala. Spustili smo sidro, ki je zaradi močnega vetra počilo. Podobno se je zgodilo z verigo. Tedaj smo dobesedno reševali življenje, ker je bilo nemogoče pristati kjerkoli, saj ni bilo v okolici primernega pomola. Čeprav sem s signalnega mostu dobro videl bližnjo obalo, nisem pomislil, kaj bi se zgodilo, če bi nasedli in bi eksploziral parni kotel, ampak na to, da za novo leto ne bom na Reki. Na srečo smo vendarle uspeli, ker je burja postopoma ponehala in še pravočasno prispeli na cilj.«

»Zaradi hitrosti je vse škripalo!«

Naslednje leto je z drugimi tremi rušilci in šolsko ladjo Galeb spremljal predsednika Tita na njegovi daljši turneji po Grčiji in Turčiji. »Med potovanjem je bil Tito na grški križarki Elli, ki je hitela z veliko hitrostjo, mi pa smo ga spremljali z dvema rušilcema, ki sta jo komaj dohajala. Spomnim se, da je na naši ladji vse škripalo, ker smo vozili s hitrostjo 30 nautičnih milj na uro (približno 60 kilometrov na uro). To je bilo med potovanjem iz Aten v Solun. Nato je sledila pot v Boko Kotorsko, kjer sem bil komandir radarske postaje, ki je bila tik pred ustanovitvijo. Tam sem vodil tudi športne priprave mornariške reprezentance južnega Jadrana za prvenstvo vojno-pomorskega območja. Sam sem igral rokomet in košarko. Pozneje sem postal upravnik delavnice

hovite eksplozije, pri čemer je celotna posadka enega parnega kotla izgubila življenje. Po tem ne ljubem dogodku sem moral z enim od podoficirjev odpotovati v Kikindo v Vojvodini, kjer sem imel govor, ki je bil moj prvi in zadnji na kakem pogrebu.«

»Za prijateljstvo mi ponudil svojo ženo!«

Spomnil se je še na pripetljaj iz Akre v Gani. »Prevažal nas je voznik Mustafa, s katerim sva se spoprijateljila. Za protiuslugo mi je ponudil svojo ženo, kar je pri njih znamenje največjega prijateljstva. Če bi zavrnil njegovo ponudbo, bi bil največji sovražnik. Vidite, do kakšne situacije prideš nehote. Kasneje sem odšel v Podgorico, kjer je bil sedež vojaškega območja za južni Jadran, od tod pa v poveljstvo takratne eskadre, kamor so spa-

za navigacijo in zveze v Boki Kotorski. Sodelovali smo tudi z remontnim zavodom v Tivtu. S tem smo za nemoteno delovanje usposobili navigacijske naprave na večjih rušilcih, nosilnosti okrog 2 tisoč ton.«

Z rušilcem Split je v spremstvu ladje Galeb zopet potoval s predsednikom Titom, tokrat na njegovi daljši turneji po Afriki in Aziji. »Moram povedati, da se mi je v spomin najbolj vtisnil otok Bali v Indoneziji, kjer prebivajo najlepše ženske.« S šolsko ladjo Galeb je potoval še enkrat, in sicer leta 1976, ko je bila konferenca neuvrščenih na Cejlonu. Zaradi monsunskega deževja v Adenskem zalivu so namesto sedem dni potovali dva dni več. »Vse to pa se hitro pozabi, saj sem v Kolombu videl ugledne državnike iz raznih delov sveta, česar verjetno ne bi nikoli doživel.«

»Posadka se je skuhal!«

Na rušilcu Split, ki je bi pred tem na remontu na Reki, je januarja 1961, le nekaj mesecev pred odhodom v Afriko in Azijo, je doživel hudo nesrečo, ki se je zanj vendarle končala sorazmerno srečno. »Spomnim se, da sem naenkrat začutil nekakšen potres in vsa para iz podpalubja je bruhnilav zrak. Ob 30 atmosferah pritiska je prišlo do stra-

dale bojne ladje prve kategorije, kot so torpedni in raketni čolni, rušilci, podmornice in tovarne ladje. Bil sem referent za zveze.«

»Med zrezki še pesek!«

»Leta 1968 sem obiskoval tečaj angleščine, ker sem moral v Sudan, kjer sem bil v letih 1969-1971 inštruktor v Afriki. Ker je bila neznosna vročina in veliko vlage v zraku, smo delali dnevno le štiri ure. Ob Rdečem morju so pogosti tudi peščeni viharji, tako da si pesek nemoteno utira pot skozi okna. Spomnim se, da sem ravnokar pripravljajl zrezke. Vihar je povzročil, da se je pesek pomešal z drobtinami, česar se ni dalo znebiti. Toda mi smo bili tedaj že pravi Arabci, ki so znani kot mirni ljudje, ki jih nobena zadeva ne more spraviti s tira. Med njimi ni srčnih bolnikov, saj se za ničesar ne sekirajo. Radi pravijo: če bog da, bo jutri nov dan, imaš čas in nikar ne hiti! Takrat je novi državnik Numeiri sprejel »revolucionarni« ukaz, da se delovni čas podaljša od štirih na štiri ure in pol. Mislim, da sem se takrat najbolj odpočil in da mi je organizem postal bolj zdrav.«

MILAN JERSE

Matjažu se ta nedeljo ni in ni ljubilo iz postelje. Za njim je bil naporen teden, v katerem mu je s prvim poizkusom uspel izpit mednarodnega trženja. Zaradi devetke, ki mu jo je prisodila profesorica, je prekršil abstinentska pravila, za katera se je dogovoril z dekletom, in s kolegi izpraznil nekaj steklenic sivega pinota.

Okoli osme je mama začela nekoliko resneje tečnariiti s tem, da je privila radio.

- Bom vstal, če že moram sredi noči iz postelje je za začetek sede razmišljal o prejšnjem dnevu in današnji nedelji, ki jo mora preživeti sam, ker je Barbara odšla na trgateg, njega pa še ni upala povabiti na svoj dom.

- Neverjetno, res si vstal. Lepo lepo, da oče ne bo težil, ko se vrne s časopisom, ga hvali mama in vpraša, če ima kakšno

recimo, od pol dveh je lahko kosilo, ampak ne pozneje, ker se ob dveh začne prenos motociklistične dirke.

Že nekaj let so avtomobilski sejmi na parkirišču pred letališčem. Do tja vozi mestni avtobus, s katerim se je odpeljal tudi Matjaž.

Okoli desete ure se je začel cirkus vozil, ko so se vsi drenjali proti asfaltni ploščadi, da bi si izbrili kar najboljšo prodajno mesto.

- Tu bo nekaj zame, si reče, ko vidi, da se okoli zloščena mercedesa starejšega letnika drenjajo predvsem mladi fantje.

Po nekaj korakih Matjaž vidi, zakaj tolikšno zanimanje mladeničev za stara vozila. Za volanom je sedela svetlolaska, s tako kratkim krilom, bolj podobnim traku iz karo tka-

ljam vam, da me avto zanima, ker me zanimajo vsi avtomobili, poizkuša biti prepričljiv.

- Lahko ga preizkusite, če želite.

- In, če avta ne kupim?

- Vseeno, ker ga tako ali tako ne bo kupil nihče.

- Same slabe izkušnje s sejma?

- Recimo.

Matjaž se ne more tako odločiti, ali naj se usede za volan hitrega avtomobila iste znamke kot je očetov. Malo prej je pri nekem avtomobilu slišal, kako so lastniku zajedljivo govorili, da njegov avto nima konj ampak kljuseteta. V tem avtu so iskri konji, ta je vedel iz avtomobilističnih revij, ki jih je prebiral.

- Če ste res prepričani, da vam ne speljem pravega kupca, se lahko odpeljeva na preizkusno vožnjo.

Po tem, ko sta plačala

posebna željo za zajtrk.

- Nočem biti nevljuden, toda, ali ne vidiš, da še spim, med spanjem stojim, hodim in se grem umivat; še vedno spim, le namesto sanj poslušam tvoje razgrajanje najprej z glasbo, zdaj z besedami.

Taka prijaznost, se ne da mama.

Pusti jo, danes je nekam nasajena. Tudi mene je okarala, zakaj mi ni dovolj ena kava, ampak ob nedeljah hočem zmeraj dve, ga nehote podpre oče s svežim časopisom v roki. Matjaž ve, da mu bo odstopil časopis šele, ko prelistal stran za stranjo, prebral, kako se kavsaajo stranke med sabo in pogledal na kroniko, če ponoči niso oropali banke, v kateri hrani devize.

Ko se Matjažu zagleda v ogledalu, hoče pogledati čez ramo, če ne stoji še kdo za njim in razkazuje izbuljene oči, razmrščene lase, in kar se v ogledalu ne vidi, da mu iz ust zaudarja po sinoči popitem vinu. Resničnost je dovolj prepričljiva, da ni nikogar za njim, in da je to kopija njegove sinočnje slike.

- Greš mogoče kam ven ali boš doma? zanima mamo.

- Čemu ti bo, če rečem, da grem na avtomobilski sejem.

- Kam greš, na avtomobilski sejem? če sem prav slišal, ne verjame oče.

- Zakaj ne bi šel na avtomobilski sejem. Od kolegov sem slišal, da je zabavno, če ne kupuješ avtomobila, ampak prodajaš - zijala.

Mama je bolj praktična: - Zaradi mene pojdi, kamor se ti zljubi, povej mi, kdaj približno se vrneš, da bo tedaj skuhamo kosilo.

nine kot oblačilu.

- Aha, to so kavelji, na katere so hodijo obešati mnogi moji kolegi, ugotovi Matjaž in stopi naprej, kjer gospod srednjih let prodaja avtomobil (bolj z rokami kot besedami, tako kriči in pojasnjuje z levico in desnico po zraku).

- Če vam rečem, da porabi le pet litrov na sto kilometrov, sem pretiraval, kajti še menj je žejen.

- Žganja ali vina, se sliši zlobni glas iz publike.

Zanimivo, da mož sploh ni užaljen, ampak se obrne v nasprotno stran in bolj s telesom kot očmi išče hvaležno publiko; ki ga bo pripravljen poslušati. Je pravo nasprotje oplenjene prodajalke, ki topo bega z očmi in ne moro zakriti, kako ji je nerodno, ker je oblečena tako kot se ne bi oblekla in šla na ulico.

- Tu bo slednjič nekaj za mene, ugotovi Tomaž, ko vid dobro ohranjen audi s štirikolesnim pogonom in ljubko prodajalko, ki ne spominja na lutko v prejšnjem avtomobilu, ampak ne profesorico, pri kateri je minuli teden dobil devetko.

Zbere vsa resnost, ki jo premore, obhodi avto, se pripogne spredaj, pogleda v izpušna lonca in strokovno, sam pri sebi ugotavlja, da avto ne more bit slab, celo več je vreden, kot piše na listku za vetrobranskim steklom.

- Ste morda resen kulepec? bi rade vedela prodajalka.

- Izgledam nemara neresen, ji vrne Matjaž.

- Nisem mislila nič slabega, ampak vidite kako je na sejmu, kdo prodaja in kakšni vse so kupci. Vas res zanima moj avto?

cestnino, je Matjaž pritisnil na plin in stopalko držal dotlej, dokler na števcu ni bilo sedem tisoč vrtljajev. Tu je prestavil v višjo prestavo in tako do dvesto kilometrov na uro.

- Kdo pa ste pravzaprav, da tako divje dobro vozite! zanima Metko, tako se mu je predstavila, ko sta začela vožnjo.

- No ja, ukvarjam s preizkušanjem avtomobilov in pišem v časopis, kako se obnašajo med vožnjo ali prevračanjem, si v hipu izmisli Matjaž.

- Ste se že kdaj prekucnili?

- To sicer še ne, ampak nikoli se ne ve, vstraja Matjaž in jo povabi v motel na kavo. Metka sprejme vabilo, vendar vstraja pri plačilu. Med vožnjo nazaj proti sejmju, se Matjažu zazdi, da se mu ponuja priložnost za enkratno ljubezen v avtomobilu z zrelo, od njega starejšo žensko. Kako daleč navzgor ji je zdrknilo že tako kratko krilo, ga je celo vzbudilo k temu. Zato v ostrem zavoju zapelje ne povsem prazen parkirni prostor.

- Je kaj narobe z avtomobilom? zaskrbi Metko.

- Ne, ne čudovit avto je to, enako kot ti, oprostite, vi, in jo poizkuša objeti.

- Nak, tako se nisva zme-nila, to ni več preizkušanje avtomobila za časopis. Hči in mož me čakata s kosilom, zato nimam časa za romantiko v avtomobilu.

- Zelo všeč mi je, gospa, da ste poročeni, cinično reče Matjaž ni pristavi: - Tudi jaz nisem avtomobilistični novinar ampak študent, ki si je na ta način zapolnil nedeljski dolgčas, ker mu je dekile nekje na trgatvi v

Jesen v Sofiji

Sreda v septembru, ko sem se z nekaterimi novinarskimi kolegi iz Slovenije podal na enotedenski seminar Unesca na temo Neodvisni mediji in svoboda tiska, je bila v Sofiji prelepa. Temperature med 25 in 30 stopinj Celzija, sončno, brez vetra, kar škoda je bilo posedati po kongresni dvorani elitnega hotela Zogravski

DEŽELA, KJER

International, zunaj pa je bilo življenje. Cenik v hotelu je kar v ameriških dolarjih, pa saj ni potrebe, da bi se mučili tudi z levi. Vsi, ki vstopijo v hotel, so tujci. Če pa so Bolgari, sodijo v tamkajšnje izredno razvejeno podzemlje, kjer pa so obračunske enote, poleg orožja seveda, devizne.

Nikjer na svetu nisem videl tržnice, na kateri prevladujejo stare knjige. Kaže, da je v Sofiji ta posel dovolj donosen, saj se s tem iz dneva v dan ukvarja na stotine prodajalcev. Spomini Todorja Živkova so še vedno med najdražjo literaturo. Živkova so ravno v teh dneh zaradi starosti izpustili iz hišnega pripora.

Stari londonski taksiji pred hotelom Sofija, v neposredni bližini sobranja, čakajo, da bo ameriški Bolgar, homoseksualec, končal z ureditvijo ekskluzivnega kluba za homoseksualce v središču Sofije.

Vrsta za nekoliko cenejše mleko

Ravno v času našega bivanja v Bolgariji zlasti mlade Bolgare preveva novo upanje. V januarju letos so z dolgotrajnimi demonstracijami pred sobranjem zrušili socialističnega predsednika Želja Želeva in ustoličili mlajšega Petra Stojanova iz opozicije. In po galopski inflaciji in devalvaciji so nove oblasti v avgustu objavile nova razmerja: ena marka je 1000 levov, en dolar 1800. In tako bo tudi ostalo. Visoka in postavna Nikoleta, ki povsem v bližini parlamenta in hotela, v katerem sva ob slovenski varčnosti bivala z Večerovim kolegom Borisom Jaušovcem, vodi lokalček, verjame Stojanovu in njegovi ekipi. »Lani sem bila v Južnoafriški republiki,« se široko nasmeje. »Tam sem nameravala študirati pravo, pa sem se po nekaj mesecih vrnila v Sofijo. V južni Afriki se ne počutiš varnega, saj praktično ne moreš stopiti iz avtomobila na cesto, da se ti ne bi kaj zgodilo.« »Je Sofija varnejša,« me je zanimalo. Nikoleta odkima. Zakaj pa je potem tam v Afriki slabše, sem prvič nasedel dejstvu, da Bolgari z odkimavanjem mislijo da, s prikimavanjem pa ne.

V Nikoletinem lokalčku se mi je kar nekajkrat zgodilo, da sem nasedel na ta odkimavanja. Ne moreš se navaditi. Ker puncici ne strežeta pri mizah, ampak le pri točilnem pultu (gostje te sicer preveč nadlegujejo, se režita), grem k točilni mizi in prosim dve pivi. »Potrebuješ kozarce?«

Za javna otroška igrišča dobro skrbijo. Pozitivni ostanki socialistične preteklosti.

Beračica na osrednjem sofijskem trgu ima probleme predvsem s konkurenco.

Bolgarska idila

ODKIMAJO, KO REČEJO DA

MARJAN DORA

vpraša natakara. Odkimam. Predme postavi dve pivi in seveda dva kozarca. V smehu pripovedujem Borisu, kaj se mi je zgodilo. Ne more razumeti, kako si ne zapomnim te drobne razlike. Čez pol ure se nama pridružijo številni kolegi, udeleženci seminarja. Boris gre k Nikoleti. »Bi nas tokrat izjemoma postregla, ker nas je preveč, da bi nosil od točilne mize?« Dekle odkima, vstane in gre k točilni mizi. Boris gre za njo. Natakara se obrne, vprašujoč, kam. »Da nesem pijačo, ko praviš, da nas ne boš postregla.« Saj sem rekla, da bom!«

Menjalnice in berači so najpogostejši motiv središča Sofije, ki šteje nekaj več kot milijon prebivalcev. Očitno se denarne transakcije z devizami dovolj splačajo, da se z njimi ukvarja vedno več Bolgarov, zato je praktično na vsakem drugem izložbenem oknu napis Change. In to so praktično edini napisi v latinici v mestu. Celo napis Mc Donalds je v cirilici. Bolgarija kot ena od držav, kjer prevladujejo pravoslavci, pač veliko da na tradicijo.

Prav tako na vsakem koraku, predvsem pred cerkvami, na velikih trgih in pri hotelih srečuješ Ciganke z otrokom in iztegnjeno roko. Roteče in vztrajno. Nepopustljivo. Spočetka še iščeš drobiž po žepih, potem se dobrotelnosti preprosto naveličaš.

Pred hotelom Zogravski Internacional stojijo najbolj razkošni taksiji v Bolgariji. Prestižne znamke. Mercedesi, chevroleti. Tudi ostareli taksist z malim modrim sunnyjem se postavi na parkirišče pred hotelom. Vseskozi se redno voziva z njim, saj je daleč najcenejši. »Stari sistem je bil

boljši,« zatrdi, ko ga pobaram, kako kaj živi. »Hišo sem si postavil, avto sem si kupil, dva otroka sem izšolal. Zdaj dobim kot upokojenec 100 mark na mesec. Moram voziti taksi, če hočem preživeti,« se hujuje. Potem pripoveduje, da gre enim bolje, kot jim je šlo kdaj prej. »Še zlasti nekdanji rokoborci imajo bogastva, da se ga ne da izmeriti,« navrže. Zakaj ravno rokoborci, me zanima. »Obvladujejo sofijsko mafijo. Kupujejo podjetja, organizirajo tako imenovano »varnost« za tukajšnje lokale. Če ne plačaš, te nenadoma kdo oropa ali se ti zgodi kaj drugega ...«

Drugi, mlajši taksist, ki naju pelje iz centra v hotel, namigne, ko se peljemo mimo dveh lepotic: »Hočeta ženske? 50 mark stane čudovito doživetje.« Ne vznemirja se, ko ne pokaževa zanimanja za ponudbo. Samo pogovora na to temo noče nadaljevati.

V času, ko sem bil v Sofiji, so Bolgari namahali Ruse. V nogometu seveda. Stojčkov, Lečkov in sodrugi so se uvrstili na svetovno prvenstvo. »So zmagali vaši?« sprašujem navdušene navijače, ki so tekmo spremljali po televizorju pred enim od lokalov. Nasmejani odkimavajo.

Udeleženci Unescovega seminarja o svobodi in neodvisnosti tiska so predlagali, da se v resolucijo vnese tudi kršenje pravic novinarjev v Bolgariji. Nisem bil presečen, ko so bolgarski novinarski funkcionarji protestirali proti takemu besedilu. Ostanki socializma v glavah še dolgo ne bodo popustili.

Smetarji uporabljajo vozila, kot bi jih sami delali.

→ Tudi Slovenci smo v Bolgariji.

← Ob sobotah se v parku pred narodnim teatrom Ivan Vazov zbere množica ljudi. Skupinica na sliki se je zgrnila okrog dveh šahistov.

Pravoslavne cerkve so v središču pozornosti domačih vernikov in tujih turistov.

Ženska na ulici z iztegnjeno roko očitno ne vznemirja mimoidočih.

Trgovina je v kleti, okence za izložbo pa takole gleda na ulico. Za nakup poklekneš.

PREKMURSKI POTAPLJAJCI

V GLOBINAH OD ZADRA DO VISA

Soboški ljubitelji sinjih globin (z leve): Igor PRAPROTNIK, Tomo STRBAD, Goran KLEMENČIČ, Goran KIKEC, Nataša PRAPROTNIK, Niko HOCHSTÄTTER, čepita Milan VERTOT in Bogdan ŠAJNOVIČ.

Deveti, Matjaž GRILEC, že čaka v vodi.

Trinajst Sobočanov, deveterica med temi prisega na potapljanje, je skupaj z 32 Nemci iz pobratene Ingolstadta na Bavarskem občudovalo morske lepote od Zadra do Visa. Vtise popisuje edino (odraslo) dekle med njimi, Nataša PRAPROTNIK.

Sonce se počasi dviguje nad morsko gladino, rojeva se sončen, topel dan. Ladja reže kot ogledalo gladko površino. Pod nebom lebdi galebi in poigravanje delfinov nas spremlja že prvi dan potovanja. Meter in pol dolge tune se mečejo iz vode.

Prvi potop: »Globinomer, finimeter ...« nekdo za mojim hrbtom preverja, ali je vse O. K. Njko mirno pripomni: »Dečki, nismo tu, da bi se nam kaj zgodilo!« Vsi ga slišimo, a nihče ne reagira, a začutim neko posebno spoštovanje do morskih globin. V gozdu čudovitih gorgonij (mehkih koral) in jat rib plavamo vse globlje. Stena, nekaj fantastičnega, enkratnega! Iz lukenj migetajo »antene« rarogov, škampi nas radovedno opazujejo, preplašene oči sivega ugorja so kot dva globoka tolmuna. Čudimo se raznobarnosti podvodnega sveta in se popolnoma prepustimo čarobni vodi. Drugi potop ... tretji ... sedmi ... enajsti. Vsak naslednji je lepši, zanimivejši. Vedno znova se veselim trenutka, ko me zagrne voda in objame

tišina morja. Mnogi smo prvič videli mureno - grozljiva glava, ki spominja na brezobno spako. In ko se ji Igor preveč približa, se oba Gorana in jaz nagonsko umaknemo.

Verjamete, da se lahko pod vodo smeješ? Kaj smejali, kar krohotali smo se, saj Igorju kljub Nikovim nasvetom ni uspelo »sleči« hobotnice, ki jo je ujel. Nekaj podobnega se je dogajalo Bogdanu in Tomu. Matjaž se je ustavljal skoraj pri vsaki koral, a sta ga Milan in Niko priganjala dalje in dalje. Zadnjim potopom se je žal moral odreči, ker ga je mučil hud zobobol.

Ne smem pozabiti deklet (žena), ki so zvesto čakale na ladji, da se ti »norci« vrnejo na površje. Še preden smo slekli potapljaško opremo, so nam postregle s kapljico. Majda, Kristina, Ksenija in Mira so se razživele zvečer. Plesalo se je. Viski, pivo, vino ... kokakola tudi, da ne bo pomote. Piti je potrebno zmerno, saj je jutri spet potop.

Vsega je enkrat konec. Polni lepih spominov smo se v soboto (teden dni pozneje) vrnili domov.

Če greste na morje, ga pozdravite v mojem imenu!

Nataša PRAPROTNIK
Foto:
Milan VERTOT

RAJSKI

PODVODNI

SVET

Skrivnosti morskih globin so čudovite.

Panonski potapljači v Jadranskem morju - skupinski »pogovor«.

Potapljaštvo je resna dejavnost, ki ne dovoljuje preveč alkohola, tudi ko si »v civilu«. Problem je le v tem, kako določiti, kaj je preveč ...

KJER SODIJO SKUPAJ SPOLNOST, PRETEPI IN NOGOMET ...

Navijači beograjskega kluba Rad, z imenom United Force, sodijo med najboljše v današnji Jugoslaviji. Leta 1990 so na tekmi proti splitskemu Hajduku poskrbeli za užitke gledalcev in razkazali svoja skrita orožja, za katera ne potrebujejo orožnega lista. Edino kar ljubijo bolj od golih teles, je dober pretep z navijači Partizana in Crvene zvezde.

NAVIJAŠKE RADOSTI

Nogometne navijače ves svet zelo dobro pozna, saj se za svojo reklamo potrudijo kar sami. Žal je tako, da so znani predvsem po svoji temni plati, medtem ko se za drugo, svetlo plat, ljudje kaj malo zmenijo. Navijači so večinoma veliki nacionalni in lokalni patrioti, saj svoj klub spremljajo tako na gostovanju kot doma. Mnogi med njimi se razlikujejo po tem, kaj imajo v glavah oziroma »česa nimajo«. Zakaj? Vsak navijač ljubi svoj klub in mnogi bi dali zanj skoraj vse, kot navijači radi pravijo. V Italiji se neredko zgodi, da delavec, ki komaj preživlja svojo družino, da zadnje prihranke za vstopnico za nogometno tekmo. V španskem mestu Sevilla obstajata dva prvoligaška kluba, Betis in Sevilla (za klub sta pred leti igrala vrhunska nogometaša Maradona in Šuker). Med navijači obeh klubov vladata veliko sovraštvo in konkurenčnost. Tako gredo navijači svojega kluba na medsebojni derbi le, ko igra klub na domačem

lahko. To niso navadni pretepači, saj se pred tekmo, ko v mestu pripravljajo pasti za nasprotno navijače, med seboj obveščajo z mobilnimi telefoni. Kot veste, mora imeti človek kar nekaj pod palcem, da si privoščiti tak telefon. Zato med njimi zlahka najdete tudi podjetnike.

Posebna zgodba so navijači iz nekdanje Jugoslavije. Evropski navijači se po slogu delijo na angleške in italijanske in celo Nemci, Španci in Francozi niso uspeli razviti lastnega sloga. Kar ni uspelo njim, je uspelo Jugoslovanom. Resda je njihov slog mešanica enega in drugega, a tudi to je uspeh. Pri večini navijačev iz nekdanje Jugoslavije sodi na prvo mesto dober pretep, šele nato vse drugo. Na srečo je Slovenija še zelo daleč od takšnih dogajanj, a vsaj hrvaški navijači poskrbijo na tekmi svoje reprezentance v Ljubljani, da poteptajo kakega Janezka ali policista. Na tekmi Slovenije in Bosne in Hercegovine v Ljubljani je skoraj ves stadion navijal za

Ni malo takih, ki trdijo, da je bil pretep med zagrebškimi Bad Blue Boysi in beograjskimi Delijami na Maksimiru v Zagrebu povod za razpad nekdanje Jugoslavije. To se je dogajalo 13. maja 1990. Takrat je bil dobršen del Zagreba v črepinjah, stadion takratnega Dinama pa je bil skoraj tak kot Heysel. Zvonimir Boban je, da bi zaščitil navijača Dinama, med tekmo udaril policista s karate udarcem in med Hrvati požel mnogo simpatij.

stadionu. Kadar gostuje pri mestnem tekmeču, ne gredo na tekmo, saj nočejo prispevati denarja (z nakupom vstopnice) v klubsko blagajno nasprotnega kluba. Si lahko predstavljate navijače Mure in Beltincev v takem odnosu? Torej slogan tudi življenje za ljubljani klub včasih niti ni tako neresničen. Sicer pa, bolj ko gremo na jug, temperamentnejši so navijači. Ne bomo se zmotili, če zapišemo, da se temperamentu pogosto pridruži še prirojena primitivnost. Turški navijači radi psihološko izčrpajo nasprotno moštvo tako, da se zberejo pred hotelom, kjer prenočuje nasprotnikovo moštvo. Tako do zgodnjih jutranjih ur pred hotelom navijajo za svoj klub in žalijo ter strašijo nasprotnike. Naslednji dan so nogometaši na igrišču nenaspani in nezbrani in veliko manjša verjetnost je, da bodo zmagali. To še ne pomeni, da so npr. Angleži, ki živijo na severu Evrope, na tekmi mirni kot ovce. Popolnoma nasprotno, saj so ravno Angleži znani kot največji huligani. Koliko je pri njih temperamenta, je težko ugotavljati. Razni psihologi so namreč ugotavljali in modrovali, da se angleški huligani zelo radi pretepejo (veliko navijačev je tako umrlo krivih ali nedolžnih) zato, ker je to vpliv težkega življenja, revščine, nepravilne vzgoje staršev ipd. Pretepači se ob vsem tem le sladko nasmehnejo in pravijo, da jih ugotovitve psihologov ne zanimajo preveč, saj se pretepejo pač zato, ker jim je to všeč. Jim verjamete? Mislim, da jim kar

Bosno. Kaj takega v Mariboru, največjem slovenskem nogometnem središču, ne bi bilo mogoče. Zakaj nogomet v Sloveniji ni šport številka ena, ni težko ugotoviti. Še danes jih veliko razmišlja v tej smeri, da je nogomet šport, ki ga najbolj ljubijo nižji sloji družbe. Kot zglede navedimo Velenje. Dandanes ima mesto prek 27.000 prebivalcev, polovica jih prihaja z juga prejšnje skupne države. Najbolj zavedni Slovenci v Velenju nogomet sovražijo in ga povezujejo s prejšnjimi napisanim. Verjetno se sprašujete, ali vse navedeno drži. Vsekakor so to dejstva, mnenje pa prepuščam bralcem. Preteklo bo še precej časa, preden bo nogomet v Sloveniji po priljubljenosti izpodrinil zimske športe.

Da pa ni vse tako črno, kot se zdi, poskrbijo preostali navijači, ki na nogomet pridejo zaradi užitkov in ne zaradi pretepanja. V navijaškem slovarju najdemo besedo koreografija, kar pomeni prirejanje raznih »predstav« na stadionih. S tem mislimo na razne zastave, kartone, balone, pirotehnična sredstva in podobno. Italijani so pravi strokovnjaki za pripravo koreografij, medtem ko Angležev te stvari ne zanimajo.

Slovenski navijači niso tako uspešni kakor njihovi kolegi iz drugih evropskih držav. Kljub temu pa so skupine Green Dragons, Black Gringos in Viole na evropskih tekmah poskrbele za večji ugled Slovencev

PRLEKI VSEH DEŽEL, GLASUJTE!

RAZPIS ZA PRVO URADNO HIMNO PRLEKIJE

Obljuba dela dolg. Prekmurci so s pomočjo Pena in Murskega vala prišli do svoje prve himne. Reče se ji Zemlja prekmurska, avtor glasbe je Aleksander Šanji Vljaj, avtorica besedila Karolina Kolmanič, vokalni solist pa je Iztok Kodila.

Zdaj ste na vrsti še Prleki, ker se spodobi, da enakopravna regija dveh narodov spoštuje avtonomnost in ima vsak svojo himno. To, kar berete, je prvi razpis - k sreči imamo že tri ponudbe.

Prvi predlog je klasična in velikokrat (tudi maligansko) izvajana DERE SEN JAZ MALI BIJA.

Drugega izvaja na harmoniko lesar Damjan FEKONJA z Vinskega vrha in gre takole: Od Radgone pa tja do Ptuja, / od Ormoža do Lotmerka / vsi pogumno smo se mu uprli, / za boj pripravljeni bili, / Čez prelepe vinske griče / in čez naše prleške vasi / je zastava nam zaplapolala / za svobodno nam Slovenijo, / ... / Zdaj, ko sonce že za hrib zahaja, / nad prelepe prleške vasi / veter poje čudovito pesem / našemu prijatelju v slovo, / Vedno v srcu bomo te nosili / ti, prijatelj dragi, prleški, / saj življenje ti si moral dati / za svobodno nam Slovenijo. Damjan je s pesmijo zmagal na natečaju za himno Združenja prleških veteranov, naslov himne pa je PRLEKIJA ZA SVOBODO.

Tretji predlog nam je posredoval Juš MAKOVEC, ki je pesem prevedel v slovenščino: Vojaki 97. tržaškega pešpolka, med njimi mnogo Italijanov, ki so bili v začetku prve svetovne vojne nekaj časa nastanjeni in Ljutomeru, so v Gradec, kamor so bili iz Ljutomera leta 1915 premeščeni, prinesli pesem La canzone negativa. Le-to so, kot piše v ČZN dr. Joža Glonar, noč za nočjo z največjim veseljem in hrumom prepevali po neki znani italijanski melodiji. Ponujamo slovenski prevod te pesmi: → → → → → → → → → →

To so prve tri možnosti - do naslednjega Pena imate čas, da predlagate svojo pesem. Pišite [ampak hitro, da boste s pomočjo Radia Murski val do novega leta lahko izbrali] na Pen, Ulica arhitekta Novaka 13, Murska Sobota, s pripisom Za prleško himno.

Ljutomer v satirični italijanski vojaški pesmi PESEM OD "NEGA"*

Z vozovi potovali smo vedno v isto smer in končno pricapljali u blagodarni Ljutomer

To je kar všečno mesto. kviri le ena ga nadlega, ker vsi ljudje prečesto ti odgovorijo: "Nega!"

Nega, nega nič! Nega, nega nič! Urschendorf, Wagendorf, Ljutomer¹ (Ta odporek se dvakrat ponovi za vsakima dvema kiticama).

Pa greste v oštarijo s kovanci ves nabit ker za vesclje in norijo je treba nekaj spít

In Micka vam ponuja pečenko, kruha, vsega, pri moštu pa se skuja, preprosto reče: "Nega!"

Potem pa v štacuno, ki vzhodno od zvonika ponuja to in ono, vas pa papir zamika.

NEGA* - ni (tega nega - tega ni)

In trafikant prečišče, da našel bi - zadrega... Ne zmorc niti ga skladišče, zato na koncu reče: "Nega!"

Popoldne ves utrujen, ko ura proti tretji gre, načrte nove kujem in stopim v Grand Caffé.

Popiti še kozarec hermelike (Erba strega) a natakar - kot udarec z neba: "Nega, nega!"

Nato še stopim h kmetu spit mleko, a zalega hudobna, vse po svetu, odmeva znani "Nega!"

Ker nič mi nočeš dati, moj Ljutomer prežubi: kje biti, kje prespati, pač nekaj mi obljudi:

Sem star, me beteg daje in sit pomalem vsega. Prespal bi tu najraje... "A, postejte? e, tega nega!"

¹ Urschendorf - Norčinci, Wagendorf - Buhinci, vsi v neposredni bližini Ljutomera

Od 30. oktobra do 27. novembra

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. - 20. IV.)

Po razburljivem obdobju je pred vami čas miru, ki ga morate pravilno izkoristiti. Pojdite nekajkrat na obisk, poiščite stike s sorodniki, ki ste jih rahlo zanemarili, in sploh, obudite številne zvezde s starimi znanci, ki so nekoliko zrahljane. Večjih nakupov ne opravljajte, lahko pa jih načrtujete. Pred vami je kar nekaj krajših poti, ki jih boste opravili z lahkoto.

BIK

(21. IV. - 21. V.)

Tisto, v kar ste privolili v nepravem trenutku, zdaj izpolnite, čeprav to ni enostavno in vam dela preglavice. Drugič pa bodite z vašimi obljubami previdnejši. Čas za opravila, povezana z denarjem ali s poslom, ki bo denar prinesel, je primeren, zato ne odlašajte. Trenutno boste manj uspešni pri ljubezni ali odnosih s prijatelji.

DVOJČKA

(22. V. - 21. VI.)

Na silo ne odgovarjajte s silo, raje počakajte na pravi trenutek. Če se bo zgodilo, da vam ne bodo verjeli, ne vztrajajte. Resnica se bo izkazala ob pravem času. Zdravje se bo izboljšalo, vsekakor pa se ne bo poslabšalo. Če menite, da ste izgubili zaupanje kolegov, počasi, vendar vztrajno delajte na tem, da si ga spet povrnete.

RAK

(22. VI. - 22. VII.)

Utrujenosti, ki jo boste čutili, ne boste odpravili s počivanjem, ampak s povečano aktivnostjo na področjih, s katerimi se trenutno manj ukvarjate. Če vam bo v petek krenilo na slabše, lahko v sredo zadevo popravite. Skupaj s partnerjem lahko opravite nekaj, kar se vam tem trenutku zdi nemogoče. S prevoznim sredstvom nekaj ni v redu.

LEV

(23. VII. - 22. VIII.)

Čas pred vami zahteva nujnost delitve lepih trenutkov pa tudi potrebo po iskanju somišljenikov. Novi začetki, nova ljubezenska spoznanja in izkustva vas bodo prerodila. Vsaka težava ima svoj smisel in nekaj pozitivnega, zato lahko ob njej pričakujete tudi nekaj, kar je samo po sebi dobro. Kanček potrpljenja vam tudi ne bi škodil.

DEVICA

(23. VIII. - 22. IX.)

Obeta se vam prijeten dan v družbi, ki vam je posebno pri srcu. Stvari, ki zahtevajo premislek ali preudarnost, rešujte v drugi ali tretji dekadi. Trenutno boste uspešni pri odločitvah, ki se nanašajo na prosti čas, zabavo, prijatelje ali načrtovanje, ki ni povezano s financami. Lahko si postavite malo višje cilje. Srečanje in dom.

TEHTNICA

(23. IX. - 22. X.)

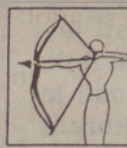
Vnov teden boste šli z veliko energije, zato z načrti ne odlašajte. Z izhodi od hiše, predvsem v poznih urah, ne pretiravajte. Priložnost, na katero že dolgo čakate, se vam bo ponudila vedno v sredini tedna. V neki družbi boste zabavni, vendar se zna zgoditi, da bo zabavnost prešla v draženje, kar vas bo nekaj stalo.

ŠKORPIJON

(23. X. - 21. XI.)

Niti po naključju se v tem času ne ukvarjajte s financami, s posojanjem denarja ali načrtovanjem večjih poslov. Čas pred vami je primeren za duhovnost, za ohranjanje dobrih stikov s sorodniki in znanci, za obiske in razčiščevanje dogodkov iz preteklosti. Zdravje dobro, pridejo dobre novice, naredili boste nekaj dobrega. Zanimivo srečanje ali vsaj pogled.

STRELEC

(22. XI. - 21. XII.)

Pri počutju lahko pričakujete težavice, ki pa bodo samo prehodne. Nekdo vas bo magično privlačil in v vas zbudil strasti, ki bodo dobra pretresle vaš vsakdanjik. Spogledovanje z zanimivo osebo si privoščite brez občutka krivde, ker je malo verjetno, da bi se iz tega lahko kaj razvilo. Problem, ki ga poskušate rešiti, ima več rešitev in zato različne posledice.

KOZOROG

(22. XII. - 20. I.)

Vaša vprašanja so včasih neumestna ali pa se vtikate v zadeve, ki se vas ne tičejo. Od tega ne morete imeti koristi, lahko pa povzročijo marsikatero nevšečnost. V neki zadevi se vam bo ob koncu hkrati pojavil nov začetek. Prvi del tedna se posvetite predvsem službenim zadevam, druga polovica naj bo namenjena ljubezni.

VODNAR

(21. I. - 19. II.)

Kmalu lahko pričakujete ogromen stvarjalni žar, ki ga boste lahko s pridom izkoristili v ljubezni, spolnosti in tudi v poslovnih zadevah. Zato si že zdaj privoščite veliko domišljije, in če se le da, se pustite zapeljati. Napišite pismo, ne pozabite nekemu telefonirati in nekemu nekaj izročiti. Obiska ne čakajte, ker ste vi na vrsti.

RIBI

(20. II. - 20. III.)

Pred vami so dobri dnevi. V nekem trenutku boste čutili premik, ki vas bo zdramil in prerodil. Poleg tega boste zvedeli dobro novico in se lepo imeli v družbi dobrih prijateljev. Ob tem pa morate biti previdni v delovnem okolju. Nekdo, ki pa tega ne pokaže, rovari proti vam. Pokažite sodelovavcem, da ste močni.

Versace živi!

Bog mode je umrl, njegova dela živijo. Tako nekako bi lahko ocenili nedavno modno revijo v Milanu, ki je bila posvečena genialnemu modnemu kreatorju. Za to je poskrbela njegova sestra Donatella, ki je dala prikazati kolekcijo, polno blišča in seksi linij. Med številnimi znanimi gosti je sedel tudi njegov veliki konkurent Armani, ki je ob koncu revije dolgo ploskal in tako izkazal svojemu tekmeču vso čast. Znani top model Naomi Campbell (na fotografiji v njegovem modelu) pa je po reviji povedala: »Stil Gianija Versaceja bo živel naprej.«

Bojkotirali Slyja!

Nekaj dni po Dianini smrti je tudi Sylvester Stallone izjavil, da so paparazzi tatovi, prevaranti in morilci. Na to izjavo je verjetno vplival dogodek iz časov, ko se je Sylvester vozil z gliserjem po beneških kanalih. Skupina paparazev je skočila v drugi gliser in ga zasledovala. Dirka bi se skoraj končala z nesrečo. Verjetno pa mu je postalo za to izjavo kaj hitro žal. Pred kratkim se je pojavil na otvoritvi lokala Planet Hollywood, vendar ga trideset fotografov, ki so se tam pojavili, ni hotelo fotografirati. Namesto da bi fotografirali, so nosili napis Mi smo fotografi, ne morilci.

Oprah gre naprej

Ena najbolj gledanih voditeljic (tudi plačanih, seveda) Oprah Winfrey se še ne namerava umakniti s tv-prestola. Odločila se je, da bo še najmanj dve leti vodila svoj šov, s katerim je začela leta 1986 in z njim doslej zaslužila 420 milijonov dolarjev. »Dolgo sem razmišljala in gotovila, da mi moje oddaje ne omogočajo samo to, da zabavam publiko, ampak mi omogočajo tudi lepo življenje.« Govorilo se je, da bo zapustila televizijo in se posvetila filmu. Zaenkrat kaže, da iz tega ne bo nič.

Utajil ranč!?

Julio Iglesiasu so pripravili v Argentini lepo darilo. Ko je hotel v Buenos Airesu proslaviti svoj 54. rojstni dan, so mu tamkajšnje oblasti izročile tožbo za 200.000 dolarjev. Znani pevec namreč ni plačal davka za svoj ranč Momentos, ki ga je poimenoval po eni svojih plošč. Slavni španski pevec je zdaj najel skupino odvetnikov, ker meni, da gre za računalniško napako. Verjamemo, da je tako, toda zakaj je potem potrebna cela ekipa odvetnikov.

Luciano praznoval

V svoji priljubljeni restavraciji Europa 92 v Modeni je Luciano Pavarotti med številnimi prijatelji z vsega sveta 12. oktobra praznoval 63. rojstni dan. Luciano kot da bi se pri teh letih umirjal. Po dokaj burnem ljubezenskem življenju ga vedno več videvajo s prijateljico Nicolette, ki mu je pomagala ugasniti sveče na torti. Tudi na tej zabavi sta bila ves čas skupaj in tako mu je marsikdo od povabljenih zameril, ker ni imel priložnosti, da bi z njm izmenjal kakšno besedo.

Marina

NI VSE ZLATO, KAR SE SVETI

bi rada plesala

Ira Marina Huljev, Dalmatinka, rojena v Šibeniku, ki živi v Zagrebu in se ukvarja z modernim plesom, bi rada plesala v znamenitem pariškem nočnem klub Crazy Horse. Ta želja sicer niti ni tako nemogoča. Letos spomladi se je pojavila na prvi strani Playboya kot prvo hrvaško dekle (bogve, če bomo Slovenci imeli kdaj tiliko sreče) in pravijo, da je to že ena od odskočnih desk za kariero. Meni, da bi moral biti idealen moški nežen, pozoren in resen pa tudi račun na banki ne bi smel biti »lahek«. No, fantje domači, če menite, da izpolnjujete pogoje, in če vam je dekle všeč, kaj sploh še čakate!?

... in tudi ženske obline niso vedno iz čistega mesa. Tako nekako bi lahko začeli konec zgodbe o življenjski poti Caprice Bourret, enem najbolje plačanih modelov na svetu. Vrhneč kariere je dosegla kot miss Nivee. Od takrat se je tudi začela pojavljati na reklamah za kremo Nivea. Vse bi se morda dobro končalo, če se ne bi sprla s svojo menedžerko Lynn Venturella, znano lovko na talente. Sprli sta se zaradi denarja, in ker Lynn meni, da je vsega kriva Caprice, je tudi izdala vse skrivnosti o platinasti lepotici, o kateri sanja večina američanov moškega spola. »Za manekenko je bila 5 cm premajhna. Nos je imela dolg in nepravilen, zato je bila nefotogenična. Imela je majhne prsi, zato so bili boki videti širši. Ker je imela premajhne in preozke ustnice, si jih je dala razširiti ravno tako kot že prej Madona. Vse to je popravila z veliko količino silikona in s številnimi plastičnimi operacijami.« To in še marsikaj je povedala o Caprice njena razočarana menedžerka. Kljub vsem omenjenim pomanjkljivostim pa zasluži Caprice na dan 2 tisoč dolarjev.

RTV Slovenija je razpisala natečaj za nove slovenske pesmi, popevke in šansone, na katerem lahko sodelujejo avtorji pod pogojem, da so slovenski državljani in da pesem še ni bila javno prevajana. Dolžina skladbe ne sme biti daljša od štirih minut, besedilo mora biti v slovenščini, ob prijavi pa morate oddati notni zapis s podpisanim besedilom in označene harmonije v dveh izvodih.

Med skladbami, prispelimi na natečaj, bo komisija mesečno izbrala pet novih, ki bodo predstavljene po radiu in televiziji v oddajah od novembra letos do maja prihodnjega leta. Izvedene bodo v celoti v živo z revijskim orkestrom in zborom. Junija bo finalna oddaja s po dvema pesmima po izboru poslušalcev iz vsake mesečne oddaje, ki se bodo potegovale za naslov popevka leta in za nagrado 150.000 SIT. Prispevke za natečaj pošljite na naslov RTV Slovenija - razvedrilni program TV, Kolo-dvorska 2-4, s pripisom: Natečaj za popevko MESECA.

MALAIKA, LOVE ME TENDER, SEASONS IN THE SUN, AN ANGEL... in še vrsto uspešnic, zaigranih na citre, si boste lahko zavrteli doma, saj je te dni izšla nova kasetna in plošča naše priljubljene citrarke Tanje Zajc Zupan. Poleg citer boste lahko slišali tudi flavto, ki jo je igrala Anja Burnik, ter kitaro izpod prstov Marina Marčela.

DUET MI2 je po resničnih dogodkih posnel videospot, ki prikazuje pretep v vaški gostilni. Snemanje je trajalo pet dni. Si predstavljate, kako pretepeni so morali biti vsi, ki so se pa tepli skoraj ves teden.

Ceste pa kar kosijo življenja. Tako je tudi mladi bobnar Ivo Šparovec pustil svoje življenje na asfaltu. Umrl je v Španiji za posledicami prometne nesreče. Ivo je bil zelo nadarjen bobnar in je dajal ritem več skupinam, naj omenimo le Lintvern in Sarkazem, kjer je deloval dalj časa. Svojo glasbeno pot je uspešno nadaljeval v Španiji pri skupini Wild Dogs in jo žal tam tudi končal. Ne bo odveč, če vas prosimo, vozite previdno.

Janez Zmazek že nekaj časa uveljavlja svojo solo kariero brez ansambla Don Mentoni Band. Sedaj je končno posnel tudi svoj prvi solo album z naslovom Na drugi strani.

Vsak na svoji strani pa sta tudi dve legendi slovenske scene: Tomaž Domicelj in Jonas Žnidaršič. Po prepiru o avtorstvu imena oddaje Brez zavor pa sta postala še velika sovražnika. Jonasovo oddajo na Pop tv so poimenovali po starem in davnem Domicljevem albumu Brez zavor, za kar so ga prosili tudi za dovoljenje. Tomaž je privolil le pod pogojem, da mu izplačajo avtorski honorar v znesku približno 300.000 SIT. Naj omenimo, da je ta vsota za POP tv mačji kašelj, saj toliko denarja dobijo skorajda pri enem predvajanju 35-sekundnega propagandnega spota v tej oddaji. A so se kljub temu odločili, da Domiclju ne bodo plačali, in so mu njegovo ime kratkomašo odtujili. Zato Tomaž ni izbiral sredstev in je z vso zadevo šel na sodišče, kjer so začasno do izvršbe presodili njemu v prid. Zato gledate sedaj oddajo Brez zavor. Domicelj pa se je znašel, glede na takšno reklamo za njegov stari album se je odločil za ponatis. Menda se prodajata plošča in kasetna Brez zavor kot vroče žemljice.

PRVI IN EDINI NA NAŠI DANCE SCENI

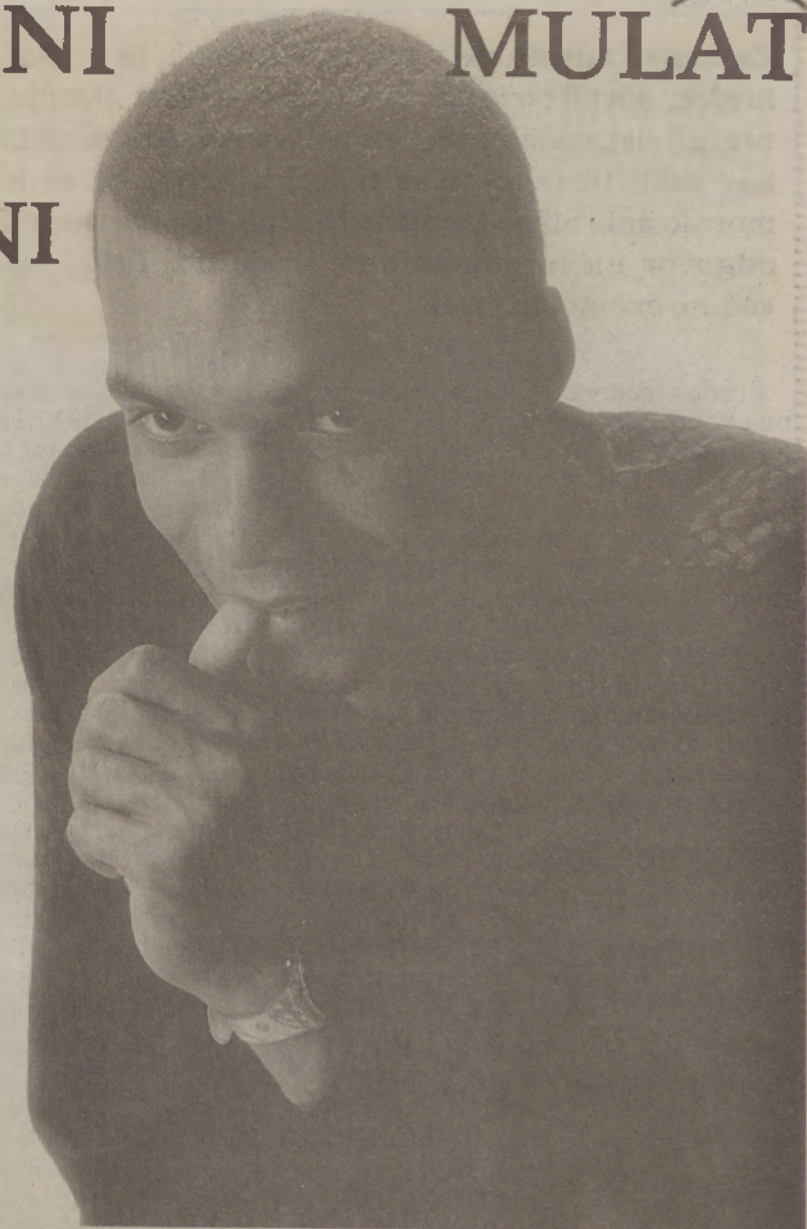
Njegovo ime ni nič temnopolto, se pa zato pozna temna polt v temperamentu, ki ga daje glasbi. Beseda teče o Damirju Vallandu iz Sevnice, ki ga poznamo pod vzdevkom Pele. Res se je Pele včasih navduševal za nogomet, zato se ga je ta vzdevek tudi dodobra prijel, verjadar sedaj za šport nima več časa. Glasba mu zapolnjuje dan in noč; podnevi je učitelj glasbe, ponoči pa D. J. v diskoteki Pacifik. Potem pa piše pesmi in poje.

Petja in pisanja glasbe se je lotil pred sedmimi leti in takoj začutil, da je to tisto, po čemer hrepeni njegovo srce. Tako vam postavni večni sanjač z iskricami v skrivnostnih očeh razkriva »vse tiste nežnosti«, ki jih je izvlekel iz glasbe.

Treba je povedati, da njegova glasba ni samo navaden dance, ampak glasba take zvrsti, ki ji je vredno prisluhniti. Ima neko težko sporočilo. Najbrž je to tudi odsev tega, da je Pele eden redkih glasbenikov te zvrsti, ki se lahko pohvali s končano srednjo glasbeno šolo.

Čeprav je sicer trobentač, tokrat tega instrumenta ni na njegovi plošči. To načrtuje za kasneje, ko bo bolj znan in se bo morda bolj posvetil funk glasbi. Zaenkrat pa raje igra na prvo karto, bolj dobičkonosno dance glasbo. Zato je na svoj album uvrstil tudi znano pesem Debela deklica, v svoji priredbi seveda. Sam pravi, da je dobro imeti tako pesem, ki jo ljudje poznajo in lahko zapojejo.

Pele, kot zanimivost lahko zapišemo, da je njegov oče iz Kenije, se je Prekmurcem že predstavil na veliki zabavi Radia Viva, vsekakor pa bo v naše kraje še prišel gostovat.

Andreja Makoter konkurenca Stojanu Auerju?

Obljuba dela dolg, in ker smo vam zadnjič obljubili, da vam bomo natančno poročali o novem projektu Andreje Makoter, bomo to sedaj storili. Nov material se imenuje Čas naj se ustavi in na njem boste našli deset svežih, plesno obarvanih skladb, med katerimi sta tudi dve počasni za tiste, ki se radi stiskajo. Vsekakor je največji hit skladba Prišlo mi bo to noč, za katero je posnela tudi videospot. Da je vroč, ni treba posebej poudarjati, je pa stilno kot Andreja sama v novi podobi. Kratki lasje, ki delujejo samozavestno, ter nov stil oblačenja, ki ni več tako zelo erotičen, ampak je športno-elegantno erotičen.

Plošča in kasetna pa nista edini Andrejini novosti. Dekle se je odločilo, da se bo podalo med voditelje, tako da bo na mariborskem območju delala konkurenco Stojanu Auerju. S 15. oktobrom je namreč začela sodelovati s POP TV-Tele 59, kjer bo odslej vsako sredo vodila in urejala glasbeno rubriko Top Fresh na novem kanalu, ki se imenuje Gajba TV. Tudi to še ni vse. Prav tako se je odločila tudi za voditeljstvo na Radiu Ton v Slovenski Bistrici, kjer se bo ob četrtkih med 20. in 22. uro pogovarjala z znanimi Slovenci in Slovenkami.

Ni kaj, poslovno pot si je dobro načrtala, in kdo ve, morda si jo bo utrla čez čas tudi tako, da bo pripravljala oddajo, ki bo zares lahko tekmovala z Auerjevo. Do takrat pa veliko sreče.

Tik pred izidom pa je še ena POP-poslastica. Anja Rupel poleg svoje nove podobe napoveduje izid novega albuma z naslovom Plašč ljubezni.

župan, župana, županu, župana, **pen** pri županu, z županom, od župana

ALI JE LENDAVSKI ŽUPAN UJEL ZAJCA?

Zanimivo vprašanje v teh težkih časih, in če boš, bralec, dovolj pozoren, boš odgovor v tem pisanju, prejel ali slej, našel. Tudi Penova trojka ga ni zvedela kar tako in takoj. Kar nekaj kilometrov se je moralo nabrati po lendavski občini, da smo zvedeli odgovor na to pomembno vprašanje. Toda, kot vedno, gremo po vrsti.

Preden začnemo, naj povem, da je bila Penova trojka v popolni sestavi, da je bila neverjetno točna (ne tečna, točna, kar je res neverjetno) in da je bil, ob vsem, neverjetno lep, verjetno eden zadnjih jesenskih dni.

Kakor hitro je prišel župan Jože Kocon iz Kobilja, kjer je imel sestanek, smo se napotili, saj smo menda kulturni, proti lendavskemu kulturnemu domu. Priznati je treba, da je to res imenitna stavba, in škoda je, da se ne vidi iz glavne ulice. Kdor kaj hodi po Lendavi, naj si jo kar ogleda. Takoj za Merkatorjevo trgovino stoji in je ni mogoče zgrešiti. Upam, da je ne bodo zgrešili Lendavčani, ko bo gotova in jo bo treba ob prireditvah napolniti.

Nad vinsko kletjo so kašče v treh nadstropjih. Ko bo denar in dobra ideja, se bo dalo iz teh prostorov narediti še marsikaj.

V nekdanjih grajskih kaščah pa je že vrelo. Lendavski vinogradniki so stopili skupaj in se zdaj trudijo, da bi lendavsko vino ponovno dobilo tisti sloves, ki ga je nekoč že imelo. Župan nas je ponosno vodil po kleti, kjer bo na koncu spravljeno 250.000 litrov. Da so bila lendav-

ska vina nekoč že priznana, govori diploma iz leta 1936, ki jo je dobil za svoje lendavsko vino takratni lastnik kleti Julijo Kostelac iz Zagreba. Potem smo se odpeljali proti Radmožancem, da vidimo, kje se je pred leti prikazala Marija.

Nekje na poti zvemo, da bi bilo treba do tistih dreves kar precej pešačiti. Ker za to ni nihče pokazal prevelike želje, smo si rajši ogledali križišče sedanje ceste z novo lendavsko obvoznico, ki se bo na magistralo priključila v Lakošu. Videli smo zanimivo njivo, kjer bodo vsak čas začeli kopati arheologi, drugače pa ni bilo kaj videti, zato smo jo raje mahнули na ono stran, proti Benici in naprej proti rokavu Mure, ki mu zdaj pravijo Szent Kiraly. Tukaj si po naporu županskem delovnem dnevu Jože Kocon ob ribarjenju nabira nove moči.

Za hotelom Lipa smo se ustavili toliko, da smo si ogledali fosilni hrast,

Lendavski kulturni dom - stavba za tretje tisočletje. 600 sedežev bodo lahko Lendavčani napolnili že julija 1999, ko naj bi bila gotova. Župan kaže, kako se bo veselil prvih gostov.

ki so ga pred leti našli v gramoznici v Petišovcih. Rasel je okrog leta 550, torej takrat, ko so v te kraje prišli Slovani.

Pri izhodu iz rudniškega jaška v Benici nismo našli nič zanimivega, če je kaj notri, pa tudi ne vemo, saj je vhod zazidan, ljudje pa govorijo zmeraj več, kot je res. Je pa okolica zanimiva, saj je po njivah veliko prezračevalnih jaškov, ki pričajo, kako razvejeni so spodaj rudniški jaški, v katerih so nekoč kopali premog.

Na poti proti županovemu vinogradu je postal rahlo sentimentalni. »Poglej to je moja domačija,« mi je pokazal na lepo

Sedanja cesta proti Dolgi vasi, ki jo bo prečkala obvoznica, poteka natančno nad nekdanjo rimsko cesto. Arheologi računajo, da stoji ob njej tudi rimsko naselje, zato bodo te dni zemljišče prekopali. »Obvoznica bo končana prihodnje leto, za avtocesto pa so odgovorni oni,« kaže župan Kocon.

Vhod v rudniški jašek v Benici. Nekoč se je govorilo, da je v teh jaških zakopano marsikaj. →

Silva Heric, 22 let, natakarica, iz Branoslavec
Privoščite si še zadnji sladolead, kajti prihaja ...
zima.

pen elopa

ohranjeno hišo, ko smo se peljali skozi Čentibo. »V moji generaciji smo bili stare fantje in dve dekleti. Zaobljubili smo se, da se iz vasi nikoli ne bomo odselili, vendar nihče od nas ni ostal doma.«

Da, res, kako je že bilo z zajcem? Neke je Koconov Jožek prisluškoval pogovoru starejših. Ti so to ugotovili in eden je začel pripovedovati zgodbo.

»Joj, kako velikega zajca sem ujel onidan!« je rekel. »Le kako?« so ga spraševali drugi. »Vzel sem velik kamen, nanj nasul poper, zraven pa priložil korenček in čakal, da pride zajec. Ko je prišel, je splezal na kamen, vzel korenček in ga začel gristi, vendar mu je ob tem prišel v nos poper. Tako močno je kihnil, da je z glavo udaril ob kamen in bil takoj mrtev,« je resno končal pripovedovanje in se delal, kot da Jožeka sploh ne vidi. Naslednji dan so Jožek in prijatelji našli poper, velik kamen in korenček pod drevo na vrhu hriba in čakali.

Ali so takrat zajca ujeli, ne vem, saj smo se že pej ustavili pred županovo kletjo, kjer smo začeli drugo zgodbo.

Jožef R., Jure Z.

Trenutek prej, preden smo župana poslikali, nam je z rokami pokazal, kako veliko ribo je ujel tukaj prejšnji teden.